

**37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció**

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:
*Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar*

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A hozzáadottérték-adó szabályozásának egyes
kérdései Magyarországon és Európában az adójogi
jogkövetés erősítése szempontjából**

**Kézirat lezárásának dátuma:
2024/12/07**

A dolgozat szerzőjeként nyilatkozom, hogy a dolgozat készítése során, a dolgozat érdemi tartalmát illetően nem használtam mesterséges intelligenciát. A dolgozat írása során idegen nyelvű dokumentumok (német, angol) fordítására, a fordítás ellenőrzésére (az angol és német nyelvű szövegek jelentésének összehasonlítására, valamint az angol nyelvű dokumentumok értelmezésének ellenőrzésére) DeepL fordítóprogram felhasználásra került.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
I.1. Fogalma, jellemzői	7
I.2. Az általános forgalmi adózás hatályos magyar szabályozása	8
I.2.1. Adóalany	8
I.2.2. Az adó tárgya: gazdasági tevékenység	9
I.2.3. Adófizetésre kötelezettek	9
I.2.4. Az adó alapja	9
I.2.5. Az adó mértéke	10
II. Nemzetközi kitekintés	10
II.1. Németország hozzáadottérték-adó rendszere	11
II.2. Svájc hozzáadottérték-adó rendszere	14
III. Az adózásra vonatkozó hatályos Európai Unió szabályok	16
III.1. Az áfa uniós szabályozása	16
III.2. Az adólevonási jog és az adóvisszaigénylés	17
III.2.1. Előzetesen felszámított adó és a fizetendő adó	17
III.2.3. Az adóvisszaigénylés	19
III.4. A.T.S. 2003 Vagyonvédelmi és Szolgáltató Zrt. (C-289/22)	21
III.5. Az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó rendszere (HÉA rendszere)	22
IV. Az Európai Bizottság javaslatai az adócsalás elleni küzdelem előmozdítására	25
IV.1. ÁFA és közigazgatási együttműködés	25
IV.2. Az áfacsalás elleni küzdelem az e-kereskedelemben	26

IV.3. ÁFA a digitális korban (ViDA)	27
V. Az optimális adórendszer	28
V.1. Az adójogi norma egyszerűsítése és fejlesztése	29
VI. Konklúziók és de lege ferenda javaslatok	30
Felhasznált irodalom	40
Felhasznált jogforrások	41
Egyéb források	43

Bevezetés

A hozzáadottérték-adó (HÉA) az egyik legfontosabb és legelterjedtebb adónem, amely jelentős szerepet játszik mind a nemzeti, mind az európai gazdaságokban. A HÉA szabályozása és alkalmazása azonban számos kihívást és kérdést vet fel. A hozzáadottérték-adó szabályozása kiemelt fontosságú mind Magyarországon, mind az Európai Unióban, mivel ez az alapvető közvetett adónem, amely az áruk és szolgáltatások értékesítése során felmerül. Emellett az adónem egyes tagállamok adórendszerének egyik legstabilabb eleme, és évtizedekkel ezelőtti bevezetése óta fokozatosan nőtt a jelentősége.¹

A HÉA szabályozás összetett és gyakran változik, ami megnehezíti a jogszabályok betartását. A hozzáadottérték-adó szabályozása mind Magyarországon, mind az Európai Unióban számos kihívást és lehetőséget rejt magába.

Magyarországon a HÉA szabályozást az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) határozza meg. A törvény számos változáson ment keresztül az elmúlt években, amelyek közül a legjelentősebb a 2020. január 1-jén bevezetett adómérték-csökkentés volt. Az Európai Unióban a HÉA szabályozást a 2006/112/EK tanácsi irányelv határozza meg. Az irányelv minimumszabályokat határoz meg a tagállamok HÉA szabályozására vonatkozóan. A tagállamok ezen minimumszabályok betartása mellett saját nemzeti jogszabályokat is alkothatnak.

Az 1990-es évek vége óta az Európai Bizottság számos megoldáson dolgozik az EU-ban a HÉA csalás elleni küzdelem elősegítésére.² Bár e javaslatok számos elemét már végrehajtották, a rendszer koncepcionális átalakítására még nem került sor. Ezért ahogy az Európai Unió egyre több tagállammal bővült, az EU-ban kialakult adócsalási rendszerek a technológia fejlődésével egyre elterjedtebbé és összetettebbé váltak.³

Dolgozatomban három hipotézisemre keresek igazolást.

- 1.) Magyarországon a HÉA mérték csökkentés ösztönzi a fogyasztást és a gazdasági növekedést

¹ dr. SÓLYOM Borbála: *Az adócsalás és az adóelkerülés elleni harc az Európai Unióban az általános forgalmi adózás területén különös tekintettel az európai bíróság joggyakorlatára*, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, 2015 (Letöltés: 2024.06.01.)

<https://jak.ppke.hu/storage/tinymce/uploads/Solyom-B-tezismv.pdf?u=1bMIf1>

² Ilyen például a fordított adózás, VIES rendszer, Eurofisc, OSS rendszer, e-számlázás, gyorsreagálási mechanizmus

³ dr. SÓLYOM 2015.

- 2.) A HÉA szabályozás harmonizációja javítja az egységes belső piac működését az Európai Unióban
- 3.) Az Európai Unióban a kisvállalkozások számára kedvező HÉA szabályok ösztönzik a vállalkozások létrehozását

A kutatásom célkitűzése, hogy bemutassam, hogyan járul hozzá az uniós tagállamok áfaszabályozása az adójogi jogkövetés erősítéséhez. Mivel a kutatásom középpontjában az Európai Unió tagállamainak áfaszabályozása áll, nem térek ki részletesen a magyar áfatörvény alkalmazási hatályára. A dolgozat határokon átnyúló perspektívát kínál, amely az uniós szabályozás és annak tagállami szintű implementációját vizsgálja, így a magyar szabályozás részletes elemzése nem képezi a kutatás tárgyát.

A tanulmányom fő iránya, hogy a hipotézisekkel kapcsolatos kutatásom alapján javaslatokat tegyek a HÉA szabályozás fejlesztésére. Véleményem szerint a hozzáadottérték-adó (ÁFA) szabályozásának kérdései nagy aktualitással bírnak, mert az ÁFA az államok számára jelentős bevételi forrást jelent, miközben az adócsalás és adóelkerülés komoly problémákat okoz az Európai Unió tagállamaiban, beleértve Magyarországot is. Az ÁFA a legtöbb országban az egyik legfontosabb bevételi forrás, amelyből az állam finanszírozza az egészségügyet, oktatást, közszolgáltatásokat és infrastruktúrát. A szabályozás stabilitása és kiszámíthatósága biztosítja az állami költségvetés folyamatos fenntartását. Az ÁFA-csalás elleni küzdelem az utóbbi években egyre fontosabbá vált, különösen a határokon átnyúló kereskedelem és digitális szolgáltatások kapcsán. Továbbá az Európai Unió célja a tagállamok HÉA szabályozásának harmonizálása, hogy megkönnyítse a határokon átnyúló kereskedelmet és csökkentse az adóelkerülést. Az eltérő adókulcsok és szabályozási keretek különbségei torzíthatják a versenyt. Az uniós irányelvek és azok tagállami implementációja folyamatosan változik, ami aktuális kérdéseket vet fel, ezeket részletezni fogom a dolgozatomban.

I.1. Fogalma, jellemzői

Az általános forgalmi adó legfőbb jellemzői közé sorolható, hogy általános, többfázisú, forgalmi típusú és fogyasztást terhelő adó. Azért tekintik általános adónak, mert néhány adómentes szolgáltatást kivéve vonatkozik mind a belföldi eredetű árukra és szolgáltatásokra, mind az import eredetű termékekre, valamint az export értékesítésre is. Az adókötelezettségre az nincsen hatással, hogy az értékesítést milyen tulajdonformában vagy milyen vállalkozási

szervezeti keretek között folytatják. Ez azt jelenti, hogy kiterjedhet akár betéti társaságra, korlátolt felelősségű társaságra, részvénytársaságra vagy egyéni vállalkozóra is.⁴

A forgalmi adók három típusát tudjuk elkülöníteni, ezek az egyfázisú, többfázisú, valamint többfázisú adók.

Földes Gábor az adórendszerek dogmatikai megközelítéseit részletesen tárgyalja, különös tekintettel az egyfázisú, többfázisú és összefázisú adókra. Az egyfázisú forgalmi adózás esetén a gazdaságnak csak egy szűk szeletét terheli az adó. A termelési és értékesítési folyamatot az alapanyag kitermelésétől a fogyasztásig csak egyszer, egyetlen adózási ponton adóztatják meg. Ez az adózás szinte mindig bruttó adózás. Az egyfázisú adóztatás gyakorlati kérdése tehát az, hogy hogyan lehet a háztartások fogyasztását a termelő fogyasztástól elválasztani, azaz hogyan lehet elkerülni a termeléshez, értékesítéshez és szolgáltatásokhoz használt eszközök megadóztatását. Erre a problémára két lehetséges megoldás létezik: az egyik a kiskereskedelmi szakaszban, a másik pedig a kiskereskedelmet megelőző szakaszban adóztat. A többfázisú adó és az összefázisú (hozzáadottérték-adó típusú) adó között az a különbség, hogy az értékesítési folyamat bizonyos szakaszai mentesülnek. Így a rendszer mentesíti a kereskedelmi forgalmat és a szolgáltatásokat, legalábbis a termelő szolgáltatásokat. Az összefázisú adóztatás a termelési-értékesítési folyamat szinte minden szakaszára vonatkozik, azaz az adót az értékesítés minden egyes szakaszában a teljes, áfa nélküli ár után kell megfizetni. Azaz a hozzáadottérték-adó nettó adózást jelent. Földes Gábor szerint ez a megközelítés biztosítja, hogy az adófizetés minden egyes szakaszban pontosan nyomon követhető legyen, és minimálisra csökkenti az adóelkerülés lehetőségét.⁵

Az általános forgalmi adó (áfa) a magyar adórendszerben többfázisú adó, ami azt jelenti, hogy az értékesítési folyamat minden szakaszában alkalmazandó.

Az adóhalmozódás elkerülése érdekében az adóalany levonhatja a terhére előzetesen felszámított és megfizetett adót a fizetendő adóból. Így az eladó ténylegesen csak az általa hozzáadott érték után fizet adót, ezért nevezik hozzáadottérték-adónak. A termékértékesítésről számlát kiállító személynek fel kell számítania az áfát és a számlán fel kell tüntetnie annak összegét, amit áthárít a vevőre. Az eladó az áfának megfelelő összeget kapja vissza, így az adó terheit nem ő viseli. A "hozzáadottérték-adó" (HÉA) megnevezés pontosabb, mint az "általános forgalmi adó" (ÁFA), mert jobban tükrözi az adózás mechanizmusát. Az ÁFA kifejezés általánosan utal a forgalmi adóra, de nem világít rá arra, hogy az adó alapja a

⁴ MOLNÁR Gábor Miklós: *Az adócsalás a költségvetési csalásban*, Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2011, 209.

⁵ FÖLDES Gábor: *Pénzügyi jog* (II. kötet), Budapest, KJK Kerszöv, 2000, 220-221.

termékek és szolgáltatások értékének növekedése az ellátási lánc minden szakaszában. A hozzáadottérték-adó kifejezés viszont egyértelműen jelzi, hogy az adó csak a hozzáadott értéket terheli, vagyis minden egyes gazdasági szereplő csak a saját tevékenysége által hozzáadott érték után fizet adót. Ez a megnevezés jobban kifejezi az adózás logikáját és működését, és segít elkerülni a többszörös adóztatást.⁶

Fogyasztói típusú adónak pedig azért nevezik, mert az értékesítési lánc végén lévő fogyasztó, mint végső felhasználó nem tudja visszaigényelni a vételárban felszámított és megfizetett adót, ezért ő viseli az áfa terhet.⁷

Az adót önadózás útján fizetik be a költségvetésbe. Ez azt jelenti, hogy az adózónak kell megállapítania, nyilvántartania, összesítenie, bevallania és befizetnie az adót a költségvetésbe, kivéve a termékimportot, illetve a Közösségen belülről történő új gépjármű beszerzésének bizonyos eseteit, mikor a vámhatóság állapítja meg és veti ki az adót az importőrre. Az önadózás az önellenőrzés lehetőségét is magában foglalja.⁸

I.2. Az általános forgalmi adózás hatályos magyar szabályozása

Az áfa-szabályozás Magyarországon a 2007. évi CXXVII. törvény alapján működik.⁹

I.2.1. Adóalany

Az áfa adóalánya minden olyan természetes személy, jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely a saját neve alatt jogokat szerezhet, kötelezettséget vállalhat, perelhet, és saját nevében gazdasági tevékenységet folytat, függetlenül e tevékenységek céljától vagy eredményétől.

A törvény azonban képez kivételeket is, mint a közhatalmat gyakorló szervek, amelyek nem, vagy csak csekély mértékű gazdasági tevékenységet végeznek, nem válnak az áfa alanyává.¹⁰

I.2.2. Az adó tárgya: gazdasági tevékenység

A gazdasági tevékenység a törvény meghatározása szerint olyan tevékenység, amelyet rendszeresen vagy üzleti tevékenység keretében végeznek bevétel elérése érdekében. A külföldi székhelyű vállalkozás adóalanyiságát belföldön végzett gazdasági tevékenység mértékéig főszabály szerint a fióktelep testesíti meg, azaz a fióktelep gyakorolja a külföldi

⁶ Európai Unió (2024): Áfa – szabályok, adókulcsok.

https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_hu.htm (Letöltés: 2024.06.03.)

⁷ MOLNÁR i. m. 209-210.

⁸ HALUSTYIK Anna: *Pénzügyi jog I.*, (I. kötet), Budapest, Szent István Társulat, 2006, 185.

⁹ 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

¹⁰ MOLNÁR i. m. 211.

vállalkozás adóalanyiságával járó jogokat és kötelezettségeket belföldön, valamint a fióktelep tehet a cég adóalanyiságával összefüggő jognyilatkozatokat.¹¹

I.2.3. Adófizetésre kötelezettek

A hozzáadottérték-adót az adóalany, természetes személynek, jogi személynek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnak vagy más szervezetnek kell megállapítania, esetleg beszednie és a költségvetésbe befizetnie, aki a termékértékesítést vagy szolgáltatásnyújtást teljesítette. Fordított adózás esetén a vállalkozó vagy szolgáltatást nyújtó köteles az áfát a végső fogyasztó nevében megállapítani, bevallani és megfizetni. Szolgáltatásnyújtáskor a szolgáltatást nyújtó adóalany köteles az áfát a költségvetésbe befizetni.¹²

I.2.4. Az adó alapja

Az áfa alapja a termékértékesítésért és szolgáltatásnyújtásért kapott ellenérték, beleértve a nem pénzbeli ellenszolgáltatásokat is. Az árengedmények nem számítanak bele az adóalapba. Az adóhatóság módosíthatja az áfa mértékét a tulajdonosi kapcsolatban álló felek közötti ügyletekben, a szokásos piaci árat figyelembe véve. Termékimport esetén az áfa alapja az áruk vámértéke, növelve a vámokkal, díjakkal és illetékekkel. Az adóalapot forintban kell meghatározni. Az adóalapot mind az áfa, mind a vámok esetében forintban kell meghatározni.¹³

I.2.5. Az adó mértéke

Az adómérték az a tényező, amellyel az adóalapot megszorozzák az adó összegének kiszámításához. Az adó mértékének a meghatározása adótétel vagy adókulcs segítségével lehetséges, azaz az adó mértéke tételes vagy százalékos lehet.¹⁴

A 2016-ban érvényben lévő magyar szabályozás szerint az áfa általános mértéke 27%. Magyarországon azonban két kedvezményes adókulcs is létezik: a 18%-os és az 5%-os. Ezek

¹¹ MOLNÁR i. m. 211.

¹² Dr. SZILOVICS Csaba: *Kézikönyv a Pénzügyi jog tanulásához*, Pécs, 2018, 156.

¹³ Dr. SZILOVICS u.o.

¹⁴ MOLNÁR i. m. 62.

az eltérő adókulcsok a törvényhozók társadalmi preferenciáit tükrözik. Az alacsonyabb adókulcsok gyakran szociálpolitikai kedvezményként jelennek meg.¹⁵

II. Nemzetközi kitekintés

A kutatásom során különös figyelmet fordítok Németország és Svájc áfarendszerére, mivel ezek az országok a kontinentális Európa részei, amely kulturális és jogi örökségünk alapját képezi. Számunkra a kontinentális államok szabályozása a releváns, mivel az adójogot a pénzügyi jog elkülönült részeként kezelik, ellentétben az angolszász államokkal, ahol az adójogot inkább a közigazgatási jog részeként tartják számon.

Másodsorban Németország és Magyarország között szoros történelmi kapcsolat állt fenn, különösen a monarchia időszakában, amikor az osztrák hatások gyakran német gyökerekkel rendelkeztek. A kiegyezést követő időszakban a magyar szabályozás jelentős mértékben átvette a germán szabályozás elemeit, így könnyebb összehasonlítani a két ország áfarendszerének hasonlóságait és különbségeit.

Svájc esetében pedig egy különálló államról van szó, amely az Európai Unióhoz képest sajátos szövetségi rendszerrel rendelkezik. Itt a tartományok és a szövetségi szint élesen elkülönül egymástól, ami jelentős különbséget jelent a magyar szabályozáshoz képest. Ez a sajátosság lehetőséget ad arra, hogy a svájci áfarendszert is bevonjam a kutatásba, és összehasonlítsam a magyar és német rendszerekkel.

II.1. Németország hozzáadottérték-adó rendszere

Németországban az általános forgalmi adót az Umsatzsteuergesetz (UStG) szabályozza. A német adórendszer bevételeinek összetétele olyan, hogy az állami adóbevételek legnagyobb forrása az áfa, ezt követi a munkabérek után jövedelemadó, majd az iparüzési adó, az energiaadó, majd a jövedelemadó.¹⁶

Németország áfarendszere két fő áfakulcsot tartalmaz: egy általános, 19%-os áfát és egy alacsonyabb, 7%-os áfát. A 7%-os ÁFA például az alap élelmiszerekre vonatkozik, többek közt: gyümölcsök, zöldségfélék, tejtermékek (minimum 75% tej tartalom), hús, hal, tojás, méz, gabonatermékek, kávé, só, cukor, ecet. Szintén 7%-os ÁFÁ-t tartalmaznak a könyvek, újságok, magazinok, helyi tömegközlekedés, taxi. Minden innivaló, függetlenül attól, hogy

¹⁵ Prof. Dr. LENTNER Csaba: *Közpénzügyek és államháztartástan*, Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2013, 179.

¹⁶ KAFFKA MARGIT: *Németország adózási rendszere*, Adó, 2014/4-5., 93-101.

https://www.adokamara.hu/uploads/KM_-_nemet_adorendszer.pdf (Letöltés: 2024.09.27.)

alkohol tartalmúak vagy sem, a magasabb, 19%-os ÁFÁ-t tartalmazza. Ha az élelmiszerek étteremben, menzán kerülnek fogyasztásra, akkor 19%-os ÁFÁ-t kell tartalmazzanak.¹⁷ Megkülönböztetjük továbbá a 0%-os adómértéket, ez vonatkozik az exportra, közösségen belüli értékesítésre, illetve a nemzetközi áruszállításra. Németországban különböző termékek és szolgáltatások mentesülnek az áfa alól. Ebbe a körbe tartoznak például az egészségügyi szolgáltatások (orvosi és fogorvosi szolgáltatások, valamint kórházi ellátás), az oktatási szolgáltatások (állami és magánoktatási intézmények által nyújtott oktatás).¹⁸

Azonban Németország 2020-ban átmenetileg csökkentette az áfa mértékét a COVID-19 járvány miatt, célja az volt, hogy ösztönözze a fogyasztást és támogassa a gazdasági helyreállást. A 2020-as német áfacsökkentés jelentős hatással volt a fogyasztásra. Az általános áfakulcsot 19%-ról 16%-ra, a kedvezményes áfakulcsot pedig 7%-ról 5%-ra csökkentették 2020. július 1. és december 31. között. Ez az intézkedés körülbelül 34 milliárd euróval növelte a fogyasztást, különösen a fiatalabb és alacsonyabb jövedelmű háztartások körében, azonban a nemzeti költségvetést viszont 20 milliárd forinttal terhelte. Az áfacsökkentés hatása leginkább a szupermarketekben volt érezhető, ahol az árak jelentősen csökkentek.^{19,20}

A német áfarendszer több szempontból hasonlít és különbözik más európai országok áfarendszereitől. Az Európai Unió tagállamaként Németország áfaszabályozása szorosan követi az EU irányelveit. Németország és a többi EU tagállam áfarendszerei az EU HÉA irányelvén (2006/112/EK) alapulnak, amely közös keretrendszert biztosít az áfa bevezetésére és alkalmazására. Ez biztosítja az áfa-rendszerek alapvető összehangolását az EU-ban.

Azonban nem csak az irányelv, hanem a HÉA alapelvek is hasonlóságot mutatnak a két ország rendszerében. A legtöbb EU tagállam hasonló alapelvek mentén működik, mint például az általános áfa-kulcs és a kedvezményes áfa-kulcsok alkalmazása bizonyos termékekre és szolgáltatásokra.²¹ További hasonlóságok közé sorolható az áfa-bevallás, illetve a fordított adózás. Németországban és más EU országokban is általában havi,

¹⁷ Marosa (2024)

<https://marosavat.com/manual/vat/germany/> (Letöltés: 2024.10.02.)

¹⁸ Global VAT Compliance (2024)

<https://www.globalvatcompliance.com/vat-rates-in-germany/> (Letöltés: 2024.09.12.)

¹⁹ <https://g7.hu/penz/20220203/nemetorszagban-sikerult-atmeneti-afacsokkentetessel-segiteni-a-raszoruloknak/> (Letöltés: 2024.09.11.)

²⁰ eClear AG (2024)

<https://eclear.com/article/effects-of-the-vat-reduction-in-germany/> (Letöltés: 2024.09.11.)

<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/256810/1/diw-dp1944rev.pdf> (Letöltés: 2024.09.11.)

²¹ AZ EURÓPAI UNIÓ HIVATALOS LAPJA, *A Tanács 2006/112/EK irányelve 2006. november 28. a közös hozzáadottértékadó-rendszerről*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112> (Letöltés: 2024.10.21.)

negyedéves vagy éves áfa-bevallásokat kell benyújtani, attól függően, hogy a vállalkozás mekkora forgalmat bonyolít.²² Az EU-n belüli kereskedelemre és bizonyos belföldi tranzakciókra Németországban és más tagállamokban is alkalmazzák a fordított adózást, amelynél a vevő fizeti az áfát a helyi adóhatóságnak.²³

Németország és más EU tagállamok között azonban számos különbség is megmutatkozik. Alapvető különbség az áfakulcsoknál figyelhető meg. Németországban az általános áfa-kulcs 19%, míg más EU tagállamokban ez változó, például Magyarországon 27%, Franciaországban 20%, és Luxemburgban 17%. Az általános áfa-kulcs nagysága jelentős hatással van a fogyasztói árakra és a versenyképességre. Németországban a kedvezményes áfa-kulcs 7%, amelyet bizonyos alapvető termékekre és szolgáltatásokra alkalmaznak. Más országokban a kedvezményes kulcsok és az alkalmazott termék kategóriák eltérőek lehetnek.²⁴ Németországban az áfa jelentős része az államháztartási bevételeknek, 2020-as felmérés alapján ez 25 %.²⁵ Az áfa-rés, ami az elméleti áfabevétel és a ténylegesen beszedett áfa közötti különbséget jelenti, Németországban viszonylag alacsony.

Az Európai Bizottság jelentése szerint Németországban ez az érték az EU átlaga alatt van, ami a rendszer hatékonyságát mutatja. 2,8%.²⁶

Németország fokozatosan digitalizálja az áfa-bevallási rendszert, ami növeli az átláthatóságot és csökkenti az adócsalás lehetőségét. Az elektronikus áfa-bevallási rendszer lehetővé teszi az adóhatóság számára, hogy gyorsabban és pontosabban ellenőrizze a bevallásokat.

A németországi áfabevallásokat az Elster nevű online portálon keresztül kell benyújtani. Ez a portál az adóhatóság hivatalos felülete, ahol számos adóügyet intézhetnek az adóalanyok.²⁷

Németország aktívan részt vesz az EU-tagállamok közötti adóinformációk cseréjében, ami segít az adócsalás elleni küzdelemben.²⁸

²² Adózona (2024)

https://adozona.hu/adozas_rendje/2023_negyedevyes_atalanyado_bevallas_VLTVMA (Letöltés: 2024.10.19.)

²³ dr. Szlifka u.o. 112.

²⁴ <https://marosavat.com/manual/vat/germany/returns/> (Letöltés: 2024.10.20.)

²⁵ EUROPEAN UNION, *Taxation trends in the European Union*

https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f85da28f-f5be-11ec-b976-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=51677&WT.ria_f=6180&WT.ria_ev=search&WT.URL=https%3A%2F%2Ftaxation-customs.ec.europa.eu%2F (Letöltés: 2024. 10.20.)

²⁶ EUROPEAN COMMISSION, *VAT Gap in the Eu*

<https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-11/vat%20gap%20in%20the%20eu-KP0223140ENN.pdf> (Letöltés: 2024.10.19.)

²⁷ <https://marosavat.com/manual/vat/germany/returns/> (Letöltés: 2024.10.20.)

²⁸ MOLNÁR i. m. 215-218.

Szabályozási intézkedések közé sorolható a fordított adózás. Ennek alkalmazása bizonyos ágazatokban és tranzakciókban, például az építőiparban és a nemzetközi kereskedelemben, csökkenti az adócsalás lehetőségét, mivel az adófizetési kötelezettség a vevőre hárul.²⁹

Az adócsalás gyors felismerésére és kezelésére szolgáló mechanizmusok, például a Gyorsreagálású Mechanizmus (QRM) alkalmazása, lehetővé teszi az adóhatóságok számára, hogy gyorsan lépjenek fel a csalás gyanúja esetén.³⁰

Az adóhatóságok rendszeres és célzott ellenőrzéseket végeznek a kockázatos ágazatokban és tranzakciókban. Ezek az ellenőrzések jelentősen hozzájárulnak az adócsalás visszaszorításához.

A német áfarendszer hatékonynak bizonyult a bevételek beszedésében és az adócsalás elleni küzdelemben. Az elektronikus rendszerek, a szabályozási intézkedések és a hatékony adóhatósági ellenőrzések mind hozzájárulnak a rendszer hatékonyságához. A viszonylag alacsony áfa-rés és a magas áfabevételi arányok azt mutatják, hogy Németország sikeresen alkalmazza ezeket az eszközöket a gazdaság átláthatóságának és a jogkövetésnek a biztosítása érdekében.

II.2. Svájc hozzáadottérték-adó rendszere

Svájcban az általános forgalmi adót a Mehrwertsteuergesetz (MWST) áfatörvény szabályozza. Az MWST-Infos és az MWST-Brancheninfos kiegészítő útmutatást nyújt.³¹ Svájcban az áfa-bevételek fontos szerepet játszanak az államháztartásban, de az alacsonyabb áfakulcsok miatt a bevételek aránya kisebb, mint Magyarországon. Az alacsonyabb áfakulcsok mérsékeltebb bevételeket eredményeznek, de a stabil gazdasági környezet és a magas életszínvonal kompenzálja ezt.³²

2024. január 1-től három áfakulcsot különböztetünk meg Svájcban. A jelenlegi általános áfakulcs 8,1 %, azonban az áruk és szolgáltatások bizonyos kategóriáira 2,6 %-os kedvezményes adómérték vonatkozik, különösen ide sorolható a 2014. június 20-i élelmiszer-törvény szerinti élelmiszerek (kivéve az alkoholos italok) illetve kivételt képeznek

²⁹ dr. SZLIFKA u.o. 50.

³⁰ dr. SZLIFKA u.o. 54-55.

³¹ SCHWEIZERISCHE EIDGENOSSENSCHAFT, *MWST-Info 02 Steuerpflicht*
<https://www.gate.estv.admin.ch/mwst-webpublikationen/public/pages/taxInfos/tableOfContent.xhtml?publicationId=1010164&winid=1891192> (Letöltés: 2024.10.18.)

³² GGB INWEST WESTERN SWITZERLAND, *Value Added Tax (VAT) in Switzerland*
<https://ggba.swiss/en/value-added-tax-vat-in-switzerland/> (Letöltés: 2024.10.19.)

még ezen felül az éttermi szolgáltatás részét képező élelmiszerek, mert ezen termékekre a normál díj vonatkozik. Ide sorolható továbbá még például a szarvasmarha, baromfi, hal, magok, élő növények. A szállásslátogatás (éjszaka reggelivel) a szállodai és szálláshely-üzletágban (pl. nyaralóapartmanok bérbeadása) 3,8 %-os kulcs alá esik.³³ Svájcban különböző termékek és szolgáltatások mentesülnek az áfa alól. Ebbe a körbe tartoznak például az egészségügyi szolgáltatások és az oktatási szolgáltatások. Megkülönböztetjük továbbá a 0%-os adómértéket, ez vonatkozik az exportra, az áruimporttal és -exporttal kapcsolatos szolgáltatásokra, illetve a nemzetközi áruszállításra.³⁴

Svájcban az elektronikus áfa-bevallás kötelezővé válik 2025. január 1-től. Az összes áfa-regisztrált cégnek online kell benyújtania a bevallásait az ePortal használatával.

Az Eidgenössische Steuerverwaltung (ESTV) által üzemeltetett ePortal egy online felület, ahol a vállalkozások elektronikusan nyújthatják be áfa-bevallásaikat. Azok a cégek, amelyek jelenleg papíralapú áfa-bevallásokat nyújtanak be, 2024. december 31-ig folytathatják ezt a gyakorlatot.³⁵ Svájcban az áfa-bevallások benyújtása és kezelése elektronikus úton történik, ami segíti a vállalkozásokat az adminisztratív terhek csökkentésében és a folyamatok hatékonyabbá tételében.³⁶

Az áfa (Mehrwertsteuer, MWST) csalások minden országban, így Svájcban is jelentős problémát jelentenek, mivel ezek jelentős adóbevétel-kiesést okozhatnak. Svájc több intézkedést is bevezetett az áfa csalások megelőzése és csökkentése érdekében. Ennek érdekében 2017 óta vesz részt az AEOI-mechanizmusban, és mintegy 100 partnerországgal írt alá AEOI-megállapodást, köztük feltörekvő és fejlődő országokkal. 2021-ben mintegy 4 millió pénzügyi számláról továbbított adatokat 96 partnerországának. Ezenkívül a csalásmegelőzés érdekében az adóhatóságok a nemzetközi szabványnak megfelelően adózással kapcsolatos tájékoztatást adnak, mint adminisztratív segítségnyújtás. Svájc kérésre adóügyi adminisztratív segítséget nyújtó hálózata jelenleg több mint 140 államot foglal magában. 2019 és 2021 között Svájc több mint 3000 megkeresésre válaszolt. Fontos megemlíteni a csalásmegelőzés érdekében tett intézkedések között azt is, hogy a nemzetközi

³³ SCHWEIZERISCHE EIDGENOSSENSCHAFT, *Current Swiss VAT rates*

<https://www.estv.admin.ch/estv/en/home/value-added-tax/vat-rates-switzerland.html> (Letöltés: 2024.10.11.)

³⁴ VATCALC, *Switzerland VAT guide 2024*

<https://www.vatcalc.com/switzerland/switzerland-vat-guide/> (Letöltés: 2024.10.14.)

³⁵ SCHWEIZERISCHE EIDGENOSSENSCHAFT, *VAT forms*

<https://www.estv.admin.ch/estv/en/home/value-added-tax/accounting-vat/vat-forms.html> (Letöltés: 2024.10.17.)

³⁶ KPMG SWITZERLAND: *New Swiss VAT rates and e-filing portal*

<https://kpmg.com/ch/en/insights/taxes/swiss-vat-rates-e-filing-portal.html> (Letöltés: 2024.10.08.)

kölcsönös jogsegély keretében a svájci igazságügyi hatóságok határokon átnyúló bűnözési ügyekben együttműködnek külföldön működő igazságügyi hatóságaikkal.³⁷ Svájcban az adóellenőrzéseket a svájci szövetségi adóhivatal és a kantonális adóhatóságok végzik. Az adóellenőrzés fő célja annak biztosítása, hogy az adófizetők eleget tegyenek adókötelezettségüknek, valamint az adókikerülés felderítése. Az adóellenőrzés során az adóhatóságok általában különböző típusú dokumentumokat és adatokat vizsgálnak meg az adófizető adóbevallásainak pontosságának értékelése érdekében. Az adófizetők általában kötelesek együttműködni az adóhatóságokkal, és kérésre hozzáférést biztosítani minden vonatkozó dokumentumhoz és adathoz.

Bizonyos esetekben az adófizetőktől további információk vagy magyarázatok benyújtását is kérhetik adóbevallásuk alátámasztására.³⁸ Összességében elmondható, hogy Svájc ÁFA-rendszere egyszerű, átlátható és hatékony, ami hozzájárul a stabil gazdasági környezet fenntartásához.

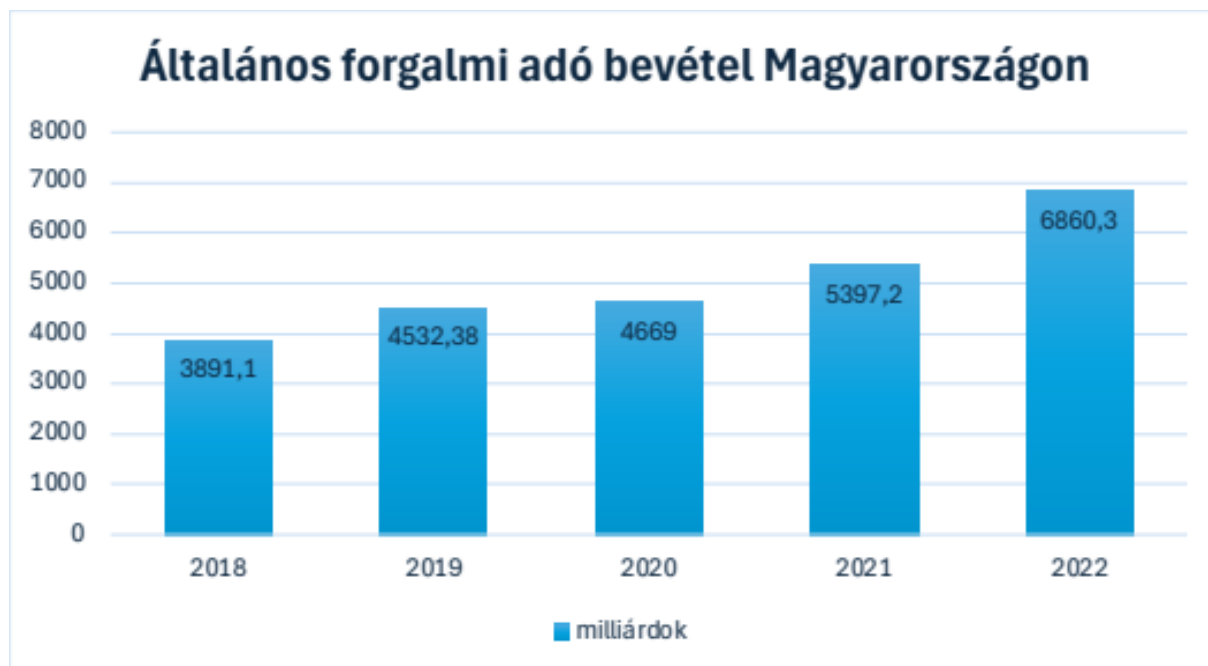
III. Az adózásra vonatkozó hatályos Európai Unió szabályok

III.1. Az áfa uniós szabályozása

A hozzáadottérték-adó (angolul: Value Added Tax, röviden: VAT) az egyik legfontosabb adó az Európai Unióban és számos más országban, ideértve Magyarországot is.

³⁷ State Secretariat for International Finance SIF (2024)
<https://www.sif.admin.ch/en/illicit-financial-flows-2> (Letöltés: 2024.10.06.)

³⁸ Taxand (2024): Switzerland Tax Guide
<https://www.taxand.com/wp-content/uploads/2024/01/Switzerland.pdf> (Letöltés: 2024.10.04.)

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal (KSH), A központi költségvetés bevételei és egyenlege
In: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qse006a.html (Letöltés: 2024.09.20.)

Mint ahogy az ábrán is látható 2018-ban az ÁFA bevétel 3891,1 milliárd volt, ez a GDP 36.79 %-át jelenti, 2019-ben ez az érték 4532,38 milliárd volt, ez a GDP 36,31 %-át tette ki, 2020-ban 4669 milliárd volt, ami a GDP 35.98 %-a volt, 2021-ben 5397,2 milliárd volt, ez a GDP 33.74 %-a volt, míg a legfrissebb adatok szerint 2022-ben ez az érték 6860,3 milliárd volt, ami a GDP 33,16 %-át jelenti. Az adatokból egyértelműen megállapítható, hogy az Áfa az egyik legjelentősebb bevételi forrása az államnak, amely azért is fontos mert az Áfa bevételek növekedése segít az államnak fenntartani a költségvetési egyensúlyt, és csökkenti az államadósságot.

Az adóztatás alapelve, hogy minden termék vagy szolgáltatás hozzáadott értékét megadóztatja, amikor azt a termék vagy szolgáltatás valamelyik szereplője megvásárolja és továbbértékesíti.³⁹

Az Európai Unióban az adópolitika alakítása meghatározása nagyrészt tagállami hatáskörben maradt, és a közösségi szinten történő szabályozás akkor indokolt, ha a tagállamok

³⁹ dr. LÉKÓ Anna: *Az általános forgalmi adó és a körhinta-csalás az Európai Unióban*, Jogi Fórum, Budapest, 2023, 4-6.
https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/02/leko-anna_az-altalanos-forgalmi-ado-es-a-korhinta-csalas_cimlappal.pdf (Letöltés: 2024.07.01.)

adópolitikája veszélyezteti az Európai Unió Alapító szerződésében meghatározott célok elérését.

Az EU-n belüli adóelkerülés és adócsalás elleni küzdelem érdekében több rendszert is működtetnek, mint például az összesítő jelentések, az Intrastat, a kapcsolattartó irodák rendszere és a VIES-rendszer. Ezek a rendszerek segítik a tagállamok adóhatóságait az adócsalási esetek azonosításában és kizárásában, valamint az adatok cseréjében.

Az összesítő jelentésekben a tagállamok adóhatóságai ellenőrizhetik, hogy az adóalanyok mely közösségi adószám alatt kereskedtek. Az Intrastat a KSH által kezelt rendszer, amely a Közösségen belüli árumozgásokat követi nyomon. A kapcsolattartó irodák rendszere információt nyújt más tagállamok adóhatóságainak az adózókról. A VIES-rendszer biztosítja az adatok folyamatos szolgáltatását és cseréjét a tagállamok között.⁴⁰

III.2. Az adólevonási jog és az adóvisszaigénylés

III.2.1. Előzetesen felszámított adó és a fizetendő adó

Az előzetesen felszámított adó a gazdálkodó szervezetek beszerzési folyamataiban merül fel, amikor az üzleti céllal vásárolt áruk és szolgáltatások ára után áfát számítanak fel. Ez az az összeg, amelyet a saját eladók az ár adótartalomként számolnak fel nekik.⁴¹

Az előzetesen felszámított adóval ellentétben a fizetendő adó az az összeg, amelyet a gazdálkodó szervezet vevője az ár részeként fizet a társaságnak, abba beleépített adótartalomként, az adót főszabály szerint az adóalany önellenőrzéssel állapítja meg.⁴²

„Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 120. §-a alapján az adóalany abban a mértékben, amilyen mértékben – adóalanyi minőségében – a terméket, szolgáltatást adóköteles termékértékesítése, szolgáltatás nyújtása érdekében használja, egyéb módon hasznosítja, jogosult arra, hogy az általa fizetendő adóból levonja azt az adót (előzetesen felszámított adó), amelyet
a) termék beszerzéséhez, szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan egy másik adóalany – ideértve az Eva. [2002. évi XLIII. törvény] hatálya alá tartozó személyt, szervezetet is – rá áthárított,

⁴⁰ MOLNÁR i. m. 215-218.

⁴¹ STEINER Gábor: *Költségvetési csalás és áfacsalás a gyakorlatban*, Budapest, ORAC Kiadó Kft., 2023, 91-92.

⁴² STEINER i. m. 92-93.

- b) termék beszerzéséhez – ideértve a termék Közösségen belüli beszerzését is – szolgáltatás igénybevételéhez – ideértve az előleget is, ha az adót a szolgáltatás igénybevevője fizeti – kapcsolódóan fizetendő adóként megállapított,*
- c) termék importjához kapcsolódóan maga vagy közvetett vámjogi képviselője megfizetett, illetőleg maga vagy közvetett vámjogi képviselője fizetendő adóként megállapított,*
- d) előleg részeként megfizetett,*
- e) vállalkozási tevékenységén belül végzett saját beruházása eredményeként tárgyi eszköz előállítás miatt fizetendő adóként megállapított,*
- f) fizetendő adóként megállapított a vállalkozásában kitermelt, előállított, összeállított, átalakított, megmunkált, illetőleg a vállalkozásához vásárolt vagy importált termék gazdasági tevékenységéhez történő felhasználása esetén, ha a termék ilyen állapotában másik adóalanytól történő beszerzésekor adólevonási jog nem illetné meg.”⁴³*

Az előzetesen felszámított adóval ellentétben a fizetendő adó az az összeg, amelyet a gazdálkodó szervezet vevője az ár részeként fizet a társaságnak, abba beleépített adótartalomként, az adót főszabály szerint az adóalany önellenőrzéssel állapítja meg.⁴⁴

III.2.2. Adólevonás

A levonási jog célja, hogy az adóalanyok csak az általuk hozzáadott érték után fizessenek adót, nem pedig az ügylet teljes ellenértéke után.

Ez biztosítja, hogy az előzetesen felszámított áfaösszegek ne terheljék az adóalanyokat, ha a beszerzés adóköteles üzleti tevékenységet szolgál.

Az adólevonási jogot úgy gyakorolják, hogy az előzetesen felszámított adót levonják a fizetendő adóból. Ha a különbözet pozitív, az adóalanynak befizetési kötelezettsége van, ha negatív, visszaigényelheti a különbözetet. Az adólevonás tartalmi feltétele, hogy csak valóságosan megtörtént ügyletre vonatkozhat.

Ezenkívül csak az adóalany által teljesített termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás adhat okot a levonásra, nem pedig egy nem létező adóalany által kiállított számla. Az adólevonás személyi feltétele, hogy a levonási jogot csak adóalany gyakorolhatja, mert kizárólag adóalanynál állhat fenn a lehetőség arra, hogy ne ő legyen a végső fogyasztója a szolgáltatónak. Az adólevonás tárgyi feltétele, hogy az adóalany a nevére és javára szóló, az adó összegét hitelesen igazoló dokumentumokkal rendelkezzen.⁴⁵

⁴³ 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról 120. §.

⁴⁴ STEINER i. m. 92-93.

⁴⁵ STEINER i. m. 93-99.

III.2.3. Az adóvisszaigénylés

Visszaigénylésre akkor kerül sor, ha az adóalany által egy adott elszámolási időszakban levonásba helyezett adó összege meghaladja a fizetendő adó összegét, azaz az adóalanynak negatív elszámolandó adója van.⁴⁶

Az állami adóhatóság az adózó adó- visszaigénylési kérelmének akkor tesz eleget, ha a negatív előjelű különbözet összege havi bevallásra kötelezett adóalany esetében eléri vagy meghaladja az 1 000 000 forintot, negyedéves bevallásra kötelezett adóalany esetében a 250 000 forintot, éves bevallásra kötelezett adóalany esetében az 50 000 forintot.⁴⁷

Ha az adózó a megszerzett visszaigénylési jogosultságával az adott adóbevallási időszakban nem kíván élni, úgy a bevallásában nem kell elszámolnia visszaigényelhető adóként a negatív áfakülönbözetet, hanem a következő időszakra átvihető követelésként.

III.3. Humda Zrt. (C-397/21)

A Humda Zrt. ügye szorosan kapcsolódik az áfa uniós szabályozásához, mivel az Európai Unió Bírósága (EUB) döntést hozott az ügyben, amely jelentős hatással van az áfa visszatérítésére vonatkozó tagállami szabályozásokra.

A C-397/21 számú ügyben, amely a Humda Zrt.-hez kapcsolódik, az Európai Unió Bírósága (EUB) az Európai Bizottság által indított kötelezettségszegési eljárás keretében vizsgálta Magyarország ÁFA-szabályozását.

A Humda Zrt. jogelődje, a Humda Zrt. (a továbbiakban: Humda) megbízta a "BHA" Bíró Híró Hűtéstechikai és Acélszerkezetgyártó Ipari Kft. (a továbbiakban: "BHA") a 2015. évi Milánói Világkiállításon a BHA magyar pavilonjának megvalósításához szükséges szolgáltatások nyújtásával. A BHA ezen szolgáltatások után magyar áfát számolt fel, amelyet a Humda fizetett meg, a BHA pedig a felszámított áfát megfizette a magyar adóhatóságnak. Az adóellenőrzés megállapította, hogy a magyar jogszabályok szerint a kérdéses áfát nem kellett volna Magyarországon megfizetni, mivel az érintett szolgáltatások Olaszországban található ingatlanokhoz kapcsolódtak.

A Humda a magyar adóhatósághoz fordult a jogalap nélkül megfizetett áfa és kamatok összegének visszatérítése iránt. Az adóhatóság megtagadta az áfa visszatérítését azzal az indokkal, hogy a szóban forgó szolgáltatásnyújtás nem Magyarországon történt, és nem

⁴⁶ STEINER i. m. 99-101.

⁴⁷ 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról 186. §

keletkezett Magyarországon levonási jog a Humda tekintetében. Ezért, mivel a kérdéses szolgáltatásnyújtás nem tartozik a magyar áfaszabályozás hatálya alá, a Humda által kért visszatérítés nem adható meg. Az ügyet előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjesztették. Az Európai Bíróság kimondta, hogy ellentétes a nemzeti joggal, amely szerint az az adóalany, akinek egy másik adóalany szolgáltatást nyújtott, nem kérheti közvetlenül az adóhatóságtól annak a hozzáadottérték-adó a visszatérítését, amelyet ez az adóalany jogellenesen felszámított az adóalanyának, és amelyet ez utóbbi az államkincstárnak fizetett. A Bíróság továbbá kimondta, hogy a HÉA semlegesség elve megköveteli az adóhatóságtól, hogy az áfavisszatérítéséből eredő pénzügyi veszteséget ésszerű időn belül megtérítse, késedelmi kamatokkal növelten. Az ezen összegre vonatkozó kamat alkalmazásának részletes szabályai a tagállamok eljárási autonómiájába tartoznak, amelynek kereteit az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve határozza meg.

A fenti esetből tehát az a következtetés vonható le, hogy nemcsak a számlakibocsátó, hanem a vevő részéről is keletkezhet áfa-visszaigénylés, amelynek visszatérítését bizonyos meghatározott körülmények között közvetlenül az adóhatóságtól lehet kérni. Ilyen esetekben azonban az áfa jelenleg csak az uniós precedensjogra hivatkozva igényelhető vissza, mivel az áfatörvény erre vonatkozó kifejezett rendelkezést nem tartalmaz.⁴⁸

Az ügy rávilágít az Európai Unió Bíróságának fontos szerepére a nemzeti adószabályok felülvizsgálatában az uniós jog egységes alkalmazásának biztosítása érdekében. Az ítélet Magyarország számára is fontos mérőöldkő, mivel egyértelmű iránymutatást ad arra vonatkozóan, hogy mikor és milyen körülmények között indokolt az áfa levonásának megtagadása.⁴⁹

III.4. A.T.S. 2003 Vagyongvédelmi és Szolgáltató Zrt. (C-289/22)

Ezt követően pedig a A.T.S. 2003 Vagyongvédelmi és Szolgáltató Zrt. (C-289/22) számú ügyet fogom ismertetni. Mindkét eset fontos tanulságokkal szolgál az áfa szabályozásának alkalmazásában és értelmezésében, és közös bennük, hogy mindkettő jelentős hatással volt a joggyakorlatra és a gazdasági szereplők működésére.

Az A.T.S. 2003 Zrt. vagyongvédelmi és takarítási szolgáltatásokat nyújtott saját munkavállalóival, alvállalkozókkal és munkaerő-kölcsönző cégek kölcsönzött

⁴⁸ <https://ado.hu/ado/2022-es-magyar-vonatkozasu-ugyek-az-eu-birosaga-elott-a-jogalap-nelkul-megfizetett-afa-mint-behajthatatlan-koveteles-visszateritese/> (Letöltés: 2024.07.02.)

⁴⁹ <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?docid=244982&doclang=HU> (Letöltés: 2024.08.01.)

munkavállalóival. Ez utóbbi munkaerő-kölcsönző cég később az A.T.S. 2003 Zrt. alvállalkozójává vált, és maga is munkaerő-kölcsönző céget vett igénybe a szolgáltatásai teljesítéséhez. Az adóhatóság többek között megállapította, hogy az A.T.S. 2003 Zrt. terhére áfahiányt állapított meg, és hogy a levonható áfa tekintetében fiktív számlázási lánc állt fenn. Megállapította továbbá, hogy a számlázási láncolat olyan munkaerő-kölcsönző cégek igénybevételeivel járt együtt, amelyek nem végeztek tényleges gazdasági tevékenységet, és nem feleltek meg a nemzeti jogszabályokban az ilyen tevékenységek gyakorlására előírt feltételeknek.

A nyomozás során beszerzett adatok és információk alapján az adóhatóság megállapította, hogy az A.T.S. 2003 Zrt. nemcsak nem járt el kellő körültekintéssel, hanem hozzájárult egy mesterségesen létrehozott szolgáltatási lánc létrehozásához azzal, hogy olyan vállalkozásokkal kötött munkaerő-kölcsönzési szerződéseket, amelyek nem rendelkeztek a vállalt szolgáltatások teljesítéséhez szükséges eszközökkel, illetve nem végeztek tényleges gazdasági tevékenységet. Az A.T.S. 2003 Zrt. vitatta az ellene felhozott tényállást, és azt állította, hogy kellő gondossággal járt el annak ellenőrzése során, hogy a szóban forgó számlák nem kapcsolódnak adócsaláshoz.

A Fővárosi Törvényszék az ügyet az Európai Unió Bírósága elé utalta azzal a kérdéssel, hogy ha az adóhatóság a szolgáltatási lánc bármelyik tagja esetében adókijátszást/csalást állapít meg, akkor a megállapítások alapján vitathatja-e a vizsgált adózó adólevonásának jogszerűségét. Azaz, kötelezhető-e az adózó általános üzleti ellenőrzési kötelezettsége keretében arra, hogy a lánc korábbi tagjai tekintetében ellenőrizze a jogszerű működés feltételeinek betartását, és kötelezettségszegés esetén jogszerűen gyakorolhatja-e a rá áthárított áfa levonási jogát.

Az EUB ítéletében kifejtette, hogy amennyiben az adóalanytól adócsalásra hivatkozva megtagadják a levonási jogot, a nemzeti bíróságok feladata annak megállapítása, hogy objektív körülmények alapján megállapítható-e, hogy az adóalany tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jog alátámasztására hivatkozott ügylet révén ilyen csalásban vesz részt.⁵⁰ Azaz az adóhatóság nem tagadhatja meg az adólevonási jogot pusztán a jogszabálysértés miatt, ha az adózó nem tudott és nem is tudhatott a csalásról. Az

⁵⁰ <https://ado.hu/ado/2022-es-magyar-vonatkozasu-ugyek-az-eu-birosaga-elott-a-jogalap-nelkul-megfizetett-afa-mint-behajthatatlan-koveteles-visszaterites/> (Letöltés: 2024.07.02.)

adóhatóságnak bizonyítania kell, hogy az adócsalás ténylegesen megtörtént, és hogy az adózó tudott vagy tudhatott róla.⁵¹

Bár az adóalany nem köteles a teljes korábbi szolgáltatási láncot megvizsgálni annak megállapítása érdekében, hogy betartották-e az adótörvények rendelkezéseit, ha az említett szabályok megsértésére utaló jeleket észlel, kötelezhető arra, hogy fokozott körültekintéssel járjon el, és tegye meg azokat az intézkedéseket, amelyeket ésszerűen elvárható, hogy elkerülje az adóelkerülésben való részvétel gyanúját. A fenti esetből tehát az a következtetés vonható le, hogy az adóalanynak mindig olyan mértékű kellő gondosságot kell tanúsítania az általa végrehajtott ügyletek tekintetében, hogy az adóhatóságok ellenőrzése esetén objektív bizonyítékok álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy kizárják az esetleges adócsalásban való részvételét.⁵²⁵³

Véleményem szerint ez az ügy megerősíti az adófizetők jogait és a jogbiztonság elvét az Európai Unióban.

Az ítélet hangsúlyozza, hogy az adóhatóságok nem tagadhatják meg az adólevonást pusztán az ellátási láncban elkövetett jogsértések miatt, ha az adóalany nem tudott és nem is tudhatott ezekről a jogsértésekről. Ez az ítélet különösen fontos a vállalkozások számára, mivel biztosítja, hogy csak akkor veszítik el a levonási jogukat, ha bizonyítható, hogy tudatosan részt vettek az adócsalásban.

III.5. Az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó rendszere (HÉA rendszere)

A Tanács közös hozzáadott értékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelve átdolgozza és hatályon kívül helyezi a hozzáadottérték-adóról szóló hatodik irányelvet annak céljából, hogy egyértelműsítse az Európai Unió jelenleg hatályos HÉA szabályozását.

A hozzáadottérték-adót az EU- az adóalanyként eljáró személyek, azaz a munkájuk során termékértékesítést és szolgáltatásnyújtást végző magánszemélyek vagy üzleti vállalkozások

⁵¹ INFOCURIA, *Ítélezési gyakorlat*, Request for a preliminary ruling from the Fővárosi Törvényszék (Hungary) lodged on 3 May 2022 – A.T.S. 2003 Vagyongvédelmi és Szolgáltató Zrt. (in liquidation) v Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=262689&doclang=EN> (Letöltés: 2024.07.06.)

⁵² <https://ado.hu/ado/2022-es-magyar-vonatkozasu-ugyek-az-eu-birosaga-elott-a-jogalap-nelkul-megfizetett-afa-mint-behajthatatlan-koveteles-visszateritese/> (Letöltés: 2024.07.02.)

⁵³ INFOCURIA, *Ítélezési gyakorlat* u.o.

által végzett valamennyi ügyletre alkalmazzák. Az ilyen személyek által végzett behozatalok is HÉA kötelesek.

Az adóköteles ügyletek közé tartozik az EU-n belüli termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás, az uniós tagállamok közötti termékbeszerzés (árúk egyik tagállamban található vállalkozás által valamely másik tagállamban található vállalkozás részére történő értékesítése és feladása vagy szállítása), továbbá ide sorolható az áruk nem uniós országból történő behozatala az EU-ba.

Az adóztatás helye az ügylet jellegétől, az értékesített termék típusától, továbbá attól függ, hogy fuvarozásra is szükség van-e. Termékértékesítés esetén az az adózás helye, ahol a termékértékesítés történik. Tagállamok közötti termékbeszerzés esetén az adózás helye, ahová a termékeket fuvarozzák, vagyis az a tagállam, ahová a termékek a másik tagállamból való szállítást követően érkeznek. Termékbehozatal esetén rendszerint azt a tagállamot tekintjük az adózás helyének, ahová a termékek megérkeznek. Szolgáltatásnyújtás esetén az adózás helye az a hely, amit a szolgáltatásnyújtás teljesítési helyének mondanak.

Az adóalapnak magában foglalja termékértékesítés és a szolgáltatásnyújtás, valamint a tagállamok közötti termékbeszerzés esetén az eladónak vagy a szolgáltatás nyújtója részére teljesített valamennyi kifizetést. A termékbehozatalt illetően az adóalap a termék vámértéke. A díjak, adók és egyéb befizetések az adóalap részét képezik, maga a HÉA, az ügyfélnek nyújtott árengedmények és visszatérítések azonban nem.

Az árukra és szolgáltatásokra alkalmazandó normál HÉA mérték legalább 15 % az EU valamennyi tagállamában.

Az uniós tagállamok az irányelv III. mellékletében felsorolt meghatározott árukra és szolgáltatásokra egy vagy két, legalább 5 %-os kedvezményes adómértéket alkalmazhatnak.⁵⁴

A jogszabály azonban lehetővé teszi, hogy azok a tagállamok, amelyek 1991. január 1-jén a kedvezményes körön túli termékek és szolgáltatások esetében adómentességeket vagy alacsonyabb kedvezményes adómértékeket alkalmaztak, azokat továbbra is megtarthassák. Így egyes tagállamokban három vagy több kedvezményes, közöttük 0 százalékos kulcs is érvényben van.⁵⁵

Az irányelv a HÉA alóli mentességeket is szabályozza. Ezek közül a többség adólevonási jog nélküli mentesség, pl. orvosi ellátás, szociális szolgáltatások vagy pénzügyi és biztosítási

⁵⁴ EURÓPAI UNIÓ: *Az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó rendszere*

<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/the-european-union-s-common-system-of-value-added-tax-vat.html> (Letöltés: 2024.07.06.)

⁵⁵ OECDiLIBRARY, *Economic Instruments for the Circular Economy in Italy*

https://www.oecd-ilibrary.org/environment/economic-instruments-for-the-circular-economy-in-italy_fe0eebf4-en;jsessionid=2FxtetBYOtYzuhGGdWmwe5zgiSRCKfhGoAq1ILY3.ip-10-240-5-88 (Letöltés: 2024.09.01.)

szolgáltatások. Vannak azonban adólevonási joggal bíró mentességek is, pl. a tagállamok közötti termékértékesítés vagy a nem uniós országba történő termékkivitel.

Az adóalanyok levonhatják az adóköteles ügyletekre felhasznált megvásárolt termékekre vagy szolgáltatások után kifizetett HÉA összegét abban a tagállamban, ahol az ügyletekre sor kerül. Ez a korábban felszámított HÉA levonható az adóköteles ügyletekre kifizetendő HÉA összegéből, pl. a belföldi termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás esetében. Általában nem keletkezik adólevonási jog mentességet élvező gazdasági tevékenységek esetében, továbbá abban az esetben, ha az adóalany valamilyen különös szabályozást vesz igénybe. Néhány esetben az adólevonási jog korlátozható, illetve a levonás kiigazítására kerülhet sor. Az irányelv kötelezettségeket ír elő az adóalanyok és egyes nem adóalanyok számára. A hozzáadottérték-adót általában véve minden adóalany köteles megfizetni, aki adóköteles termékértékesítést vagy szolgáltatásnyújtást végez. A kivételek közé tartoznak azok a kivételes ügyletek, ahol az ügyfél az, aki megfizeti a héát, pl. egy másik országbeli szolgáltató által üzleti vállalkozásnak nyújtott szolgáltatások, valamint azok az ügyletek, ahol a tagállam dönthet úgy, hogy az ügyfél fizeti meg a hozzáadottérték-adót, például egyes adócsalás szempontjából érzékeny értékesítések.⁵⁶

(EU) 2022/542 irányelve jelentős változtatásokat vezetett be az általános szabályozási kereten belül, a szabályozás megvalósította a hozzáadottérték-adóra vonatkozó szabályok átfogó átalakítását.

Az irányelv előírja, hogy az általános adókulcs mellett legfeljebb két kedvezményes áfakulcs alkalmazható, melyeknek legalább 5%-osnak kell lenniük és azokat kizárólag a III. mellékletben felsorolt termékértékesítésekre és szolgáltatásnyújtásokra lehet alkalmazni.

A HÉA irányelv III. mellékletben fel nem sorolt kategóriákra vonatkozó kedvezményes adómértékeket 2032-ig fokozatosan megszüntetik, ezt követően legalább 12%-os ütemben megtarthatók.

A 2022/542 irányelv egyes rendelkezései lehetőséget biztosítanak a tagállamok számára, hogy bizonyos alapvető szükségleti cikkekre és szolgáltatásokra 5%-nál alacsonyabb, illetve 0%-os, azaz mentességi HÉA-mértéket vezessenek be. Ezen szabályozás célja az alapvető fogyasztási cikkek és szolgáltatások hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javítása, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára.

⁵⁶ EURÓPAI UNIÓ: *Az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó rendszere* u.o.

Azok az áruk és szolgáltatások, amelyekre a tagállamok alkalmazhatják az alacsonyabb vagy 0%-os HÉA-mértéket, általában alapvető szükségleti cikkek és szolgáltatások. Az irányelv lehetőséget biztosít arra, hogy a tagállamok kedvezményes (általában 5% alatti), rendkívül kedvezményes (akár 0%-os) HÉA-mértéket vezessenek be bizonyos környezetbarát termékekre és szolgáltatásokra, ilyenek lehetnek például a megújuló energiaforrásokat használó berendezések, az újrahasznosítható és biológiailag lebomló termékek. A tagállamoknak 2030. január 1-jéig fokozatosan meg kell szüntetniük a fosszilis tüzelőanyagokra vonatkozó kedvezményes HÉA-mértékeket. Ezen felül a tagállamoknak 2032. január 1-jéig kell megszüntetniük a vegyi növényvédő szerekre és műtrágyákra vonatkozó kedvezményes adómértékeket. Ezek az anyagok szintén jelentős környezeti károkat okoznak, beleértve a talaj- és vízszennyezést, valamint a biodiverzitás csökkenését. A tagállamoknak 2024. december 31-ig igazodniuk kell az (EU) 2022/542 irányelv új rendelkezéseire, mivel az új szabályokat 2025. január 1-jétől kell alkalmazni.⁵⁷

IV. Az Európai Bizottság javaslatai az adócsalás elleni küzdelem előmozdítására

Az adócsalás és az adókikerülés jelentős kihívást jelentenek az Európai Unió tagállamai számára, mivel ezek az illegális tevékenységek évente nagy bevételkiesést okoznak.

Az Európai Bizottság elkötelezett az adócsalás elleni küzdelem mellett, és számos javaslatot tett a helyzet javítására.

IV.1. ÁFA és közigazgatási együttműködés

Az EU segíti a tagállamokat az együttműködésben és a hÉA-információk cseréjében a hÉAcsalás elleni küzdelem érdekében. Ezt a cserét a 27 tagállam és Norvégia képviselőiből álló Eurofisc-hálózat koordinálja. Az Eurofisc feladata az adatok közös feldolgozása és elemzése, a nyomon követési intézkedések koordinálása, a hÉAmentes behozatalra vonatkozó vámadatokhoz való hozzáférés, valamint az Europol-lal és az OLAF-fal való közvetlen információcsere. Az Eurofisc-hálózaton belül megosztott információk alapján és a rendelkezésre álló adatok elemzését követően az Eurofisc nemzeti szintű összekötő tisztviselői megfelelő intézkedéseket hozhatnak, ideértve az információkérést, illetve auditálhatják vagy törölhetik a hÉaszámokat.

⁵⁷ EURÓPAI UNIÓ, *A Tanács (EU) 2022/542 irányelve (2022. április 5.) a 2006/112/EK és az (EU) 2020/285 irányelvnek a hozzáadottérték-adó-mértékek tekintetében történő módosításáról*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32022L0542> (Letöltés: 2024.08.02.)

2019-ben az Eurofisc megkezdte egy elektronikus rendszer, a Tranzakciós Hálózatelemző (TNA) eszköz használatát a héaadatok gyors cseréje és közös feldolgozása érdekében. A TNA lehetővé teszi az Eurofisc számára, hogy a gyanús hálózatokat korábban és hatékonyabban észlelje. Emellett platformot biztosít a nemzeti adóhatóságok közötti együttműködéshez és információcseréhez, lehetővé téve az Eurofisc tisztviselői számára az információk keresztellenőrzését a bűnügyi nyilvántartásokkal, adatbázisokkal és az Europol és az OLAF, az EU csalás elleni ügynöksége által tárolt információkkal, valamint a határokon átnyúló vizsgálatok összehangolását.⁵⁸

IV.2. Az áfacsalás elleni küzdelem az e-kereskedelemben

Az e-kereskedelem különösen ki van téve a héacsalás veszélyének, mivel a tagállamok gyakran nem rendelkeznek információkkal az EU-n kívüli székhelyű, de ott értékesítő vállalkozásokról. Annak érdekében, hogy segítse a tagállamokat a határokon átnyúló fizetések ellenőrzésében, az EU a Központi Elektronikus Fizetési Információs Rendszer (CESOP) révén új átláthatósági szabályokat vezetett be a pénzforgalmi szolgáltatókra vonatkozóan.

2024. január 1-jétől új átláthatósági szabályok léptek életbe, hogy segítsék az uniós tagállamokat a héacsalások visszaszorításában.

Az új szabályok értelmében az EU-ban pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó pénzforgalmi szolgáltatóknak (PSP-knek) nyomon kell követniük a határokon átnyúló fizetések kedvezményezettjeit.

Az információkat a központi elektronikus fizetési rendszerekre vonatkozó információs adatbázisban (CESOP) fogják tárolni, ahol azokat összesíteni és más európai adatbázisokkal összehasonlítani fogják. A CESOP-ban található összes információ a tagállamok csalás elleni szakértői számára elérhető lesz az Eurofisc-en keresztül. Ezek az új intézkedések megfelelő eszközöket biztosítanak a tagállamok adóhatóságai számára a más tagállamokban vagy nem uniós országokban letelepedett eladók által elkövetett esetleges e-kereskedelmi héacsalások felderítéséhez.⁵⁹

⁵⁸ EUROPEAN UNION: *VAT in the Digital Age (ViDA)*

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en (Letöltés: 2024.10.12.)

⁵⁹ A Bizottság (EU) 2022/1504 végrehajtási rendelete (2022. április 6.) a 904/2010/EU tanácsi rendeletnek a HÉA csalás elleni küzdelmet elősegítő fizetési információk központi elektronikus rendszerének (CESOP) létrehozása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

<https://jogkodex.hu/doc/7475360> (Letöltés: 2024.06.09.)

EUROPEAN UNION: *VAT in the Digital Age (ViDA)* u.o.

IV.3. ÁFA a digitális korban (ViDA)

Az Európai Bizottság által 2022. december 8-án javasolt áfa a digitális korban csomag célja, hogy az e-számlázáson alapuló új, valós idejű digitális jelentési rendszer révén ellenállóbbá tegye az EU áfarendszerét a csalással, különösen az áfa-körhintacsálásokkal szemben. A javasolt változtatások, amelyek az EU ÁFA-résének csökkentését célozzák (amely a legfrissebb áfahiány-adatok szerint 2020-ban 93 milliárd eurós áfabevételt jelent), valamint az áfarendszert a vállalkozások számára hatékonyabbá teszik, három pillér köré épülnek: egyszeri áfaregisztrációra, digitális számlaadat jelentési követelményekre és elektronikus számlázásra, valamint a digitális platformgazdaság áfa kezelésére.

2024. november 5-én az Európai Unió Gazdasági és Pénzügyi Tanácsának miniszterei elfogadták a jogalkotási csomagot. Az elektronikus számlázásra és a kapcsolódó digitális adatszolgáltatásokra vonatkozó rendelkezések a tervek szerint 2030. július 1-jén lépnek hatályba. Az első fontos változás, hogy a ViDA- csomag (VAT in the Digital Age, azaz Áfa a Digitális Korban) hatálybalépésétől kezdve a tagállamok felhatalmazást kapnának arra, hogy a területükön letelepedett adóalanyok számára előírják az elektronikus számlázás használatát a belföldi ügyletek esetében anélkül, hogy ehhez uniós jóváhagyást kellene kérniük.

Első lépésként módosítanák az elektronikus számla definícióját. Ez alapján a jövőben csak azok a strukturált elektronikus formában kiállított számlák minősülnek elektronikus számlának, amelyeket gépi úton is fel lehet dolgozni. Kiemelni szükséges azonban, hogy a tagállamok csak olyan elektronikus számlázást vezethetnek be, amely megfelel a 2014/55/EU irányelvben meghatározott előírásoknak, azonban belföldi ügyletek tekintetében saját szabványt is engedélyezhetnek.

2030. július 1-jétől a ViDA-csomag alapján jelentési kötelezettség alá eső ügyletekről csak elektronikus számlákat állítanak ki. Mindenkinek, aki az Európai Közösséget érintő, határokon átnyúló ügyletben vesz részt, kötelező elektronikus számlázással kell számolnia, annak minden következményével, például az elektronikus archiválással. Papíralapú számlát mostantól legfeljebb csak belföldi ügyletekről állítanak ki, kivéve, ha az érintett tagállam a kötelező elektronikus számlázást a belföldi ügyletekre is ki kívánja terjesztetni.

A platformgazdaságot illetően a javasolt változtatások egyértelművé teszik, hogy a platformok által nem adóalanyoknak nyújtott facilitációs szolgáltatások közvetítői szolgáltatásnak minősülnek. A teljesítés helye az a hely, ahol az alapul szolgáló ügyletet az EU HÉA-irányelvének megfelelően teljesítették. A vélt beszállítói rendszert a platformgazdaságban a szálláshely- és személyszállítási szektorban vezetik be. E rendszer értelmében, ha az ilyen szolgáltatásokat nyújtó nem számít fel áfát, a platform felszámítja és elszámolja az alapul szolgáló szolgáltatás HÉA-ját.

Az egységes ÁFA regisztráció tekintetében a ViDA csomag egyik kulcsfontosságú eleme. A cél az, hogy egyszerűsítse az áfa-kezelést az EU-n belüli vállalkozások számára. Az Egységes ÁFA-regisztráció (OSS) lehetővé teszi, hogy a vállalkozások egyetlen áfa-regisztrációval és egyetlen áfa-bevallással teljesítsék kötelezettségeiket az összes EU-tagállamban, ahol értékesítést végeznek. Ez a rendszer különösen hasznos a határokon átnyúló e-kereskedelemben részt vevő vállalkozások számára, mivel csökkenti az adminisztratív terheket és egyszerűsíti az áfa-kezelést. Az OSS rendszer kiterjesztése a ViDA csomag részeként tovább növeli az átláthatóságot és hatékonyságot az áfa-kezelésben.⁶⁰

V. Az optimális adórendszer

Az áfaszabályozás szerves része az optimális adórendszernek. Egy jól megtervezett áfaszabályozás hozzájárul az állam bevételeinek növeléséhez, a gazdasági növekedéshez, a társadalmi igazságossághoz és a vállalatok versenyképességének erősítéséhez. Az optimális adórendszer kialakítása kulcsfontosságú az áfacsalás megelőzésében, mivel egy jól strukturált rendszer csökkentheti az adóelkerülés lehetőségeit és ösztönözheti a törvényes adófizetést. Az áfacsalás nemcsak, hogy jelentős bevételkiesést okoz az állam számára, de torzítja a piaci versenyt is, hátrányosan érintve a tisztességes vállalkozásokat.

V.1. Az adójogi norma egyszerűsítése és fejlesztése

A helyes adórendszer kialakítása a jogalkotó szándékainak pontos megfogalmazásával kezdődik az adótörvényben, mert a norma érvényesülésének alapja, hogy a címzettek ismerjék és értsék a jogalkotó szándékait és a tőlük elvárt magatartást. Ugyanakkor kérdéses, hogy

⁶⁰ DELOITTE, *Áfa a digitális korban: jelentős változások jöhetnek a számlázásban*
<https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/ado/cikkek/jelentos-valtozasok-johetnek-a-szamlazasban.html> (Letöltés: 2024.10.23.)
EUROPEAN UNION: *VAT in the Digital Age (ViDA)* u.o.

elvárható-e az egyéntől, hogy folyamatos tanulásra, önképzésre törekedjen, és lehetőség szerint tanulmányozza a jogszabályokat.

Az adótörvények folyamatos bővülése miatt az adórendszer egyre összetettebbé válik. Ennek több oka van: az adóhatóságok ellentmondásos céljai (növelniük kell a bevételeket, miközben csökkenteniük kell a bürokráciát), az önadózás rendszere, az új adók megjelenése (destabilizálhatja az adórendszert, mivel az adótörvények változásával az államháztartási káosz fokozódhat), az adórendszerek nemzetközivé válása (a nemzetközi tőke- és árumozgások növekedésével, ami fokozott adóversenyhez és számos új követelményhez vezet a nemzetközi adóegyezményekben) és a horizontális adóstruktúrák (számos országban egymás mellett léteznek helyi, regionális és nemzeti adók). Az egyszerűbb adórendszer elérésére több módszer létezik, mint például bizonyos tevékenységek adómentessége, az adózási szabályok egyszerűsítése és az adóalap kiszélesítése. Az optimális adórendszer feltétele az arányos adóteher és az adórendszer igazságosságának érzékelése. A magas adóelkerülés a túlzott adómegfelelés és magas adók következménye, ami tovább növeli az adóelkerülést.

A szakirodalom több módszert is azonosított az egyszerűbb adórendszer elérésére. Az első az, hogy bizonyos tevékenységeket, jövedelemtípusokat vagy adófizetői csoportokat mentesítenek az adó alól, vagy átalányadót vetnek ki. A második lehetőség az adózási szabályok szövegének és az adónyomtatványok nyelvezetének egyszerűsítése, ami megkönnyíti azok megértését.

A harmadik megoldás az adóalap kiszélesítése. Ez azt jelenti, hogy csökkenteni kell a mentességeket, a kedvezményeket és a törvényben előírt adókulcsok számát. Ennek a módszernek hátránya lehet, hogy a kedvezmények megszüntetése társadalmi feszültségeket okozhat, és az objektívvá váló rendszer társadalmi igazságossági problémákat is felvethet. Az optimális adórendszer alapvető feltétele az adófizetők számára elfogadható és arányos adóteher. Az adófizetőknek érzékelniük kell az adórendszer horizontális igazságosságát. A magas adóelkerülés az adómegfelelési szabályok szigorodásához, azaz magasabb megfelelési költségekhez vezet, ami viszont növeli az adóelkerülést, így az adóelkerülés egyik oka a túlzott adómegfelelés, a magas adók, amelyek az adófizetők számára nyereségesse teszik az

adóelkerülést. Látható, hogy gyakran a magas adók vezetnek magas adóelkerülési arányokhoz.⁶¹

VI. Konklúziók és de lege ferenda javaslatok

Az adórendszer hatékonyságának és igazságosságának fenntartása érdekében a szankciók alkalmazása elengedhetetlen. Ezek célja, hogy reagáljanak a jogsértésekre és hátrányt okozzanak a jogsértőknek, ezzel biztosítva a jogkövető magatartást. Ezen felül számos funkciót tölthetnek be, beleértve a jogellenes magatartás megszüntetését és a jogszerű állapot helyreállítását. A közigazgatási jogi szankciók alkalmazása szigorúan joghoz kötött tevékenység, amelyet erős biztosítékok vesznek körül, ezek biztosítják, hogy a szankciók igazságosak és arányosak legyenek. Az igazságosság és arányosság elve azt jelenti, hogy a szankciónak mindig arányban kell állniuk a jogsértés súlyával, és igazságosnak kell lenniük a jogsértővel szemben. Ez a megközelítés biztosítja, hogy a szankciók ne legyenek túlzottan szigorúak vagy enyhék, hanem megfelelően tükrözzék a jogsértés mértékét és következményeit.⁶² A szankciók biztosítják a HÉA szabályok betartását, ami közvetlenül támogatja a fogyasztás ösztönzését, az egységes belső piac működését és a kis- és középvállalkozások létrehozását célzó hipotéziseimet.

1.hipotézis: A hozzáadottérték-adó (HÉA) mértékének csökkentése többféle módon hathat a fogyasztásra és a gazdasági növekedésre

Elemzésem alapjául az a feltételezés szolgál, hogy az áfacsökkentés forgalomnövekedést eredményezett az áfacsökkentéssel érintett termékek vonatkozásában.

A kormány áfacsökkentő intézkedéseket hozott a 2014-2018. években a gazdaságfehérítésre vonatkozóan, valamint az adóelkerülés csökkentésére. Az első a 2013. évi CC. törvény, amely 27%-ról 5%-ra csökkentette az élő és félsértésre alkalmazandó áfakulcsot.

A következő a 2014. évi LXXIV. törvény, amely 27%-ról 5%-ra csökkenti a köztes terméknek minősülő, nagy testű élő állatok (szarvasmarha, juh és kecske) és a vágott testek értékesítésére alkalmazandó áfakulcsot.

⁶¹ SZILOVICS Csaba: *Az adójogi norma szerepe az optimális adórendszer kialakításában*, JURA, 2016/1.szám, 322-328.

⁶² NAGY Marianna: *A közigazgatás szankciórendszere*, IJOTEN/Közigazgatási jog, 2019.

A 2015. évi LXXXI. törvény a sertés tökehúsok értékesítés áfakulcsát 27%-ról 5%-ra csökkentette.

A 2016. évi LXVI. törvény a baromfihús, a madártojás áfakulcsát 27%-ról 5%-ra, a friss tej áfakulcsát 18%-ról 5%-ra csökkentette. Az étkezőhelyi vendéglátás áfakulcsát 27%-ról 18%-ra csökkentette.

A 2017. évi LXVI. törvény az emberi fogyasztásra alkalmas halak, illetve sertés belsőség áfakulcsát 27%-ról lecsökkentette 5%-ra, valamint 18%-ról 5%-ra csökkentette az internet-hozzáférési szolgáltatás és az étkezőhelyi vendéglátás áfakulcsát.

Az árak alakulását csak részben befolyásolják a kormányzati intézkedések (pl. adócsökkentések és -emelések), míg a fogyasztói árakat elsősorban a keresleti és kínálati feltételek, valamint a termelők és kereskedők piaci helyzete befolyásolja. A vevők árérzékenységét a helyettesíthetőség befolyásolja, mivel a vevők erőteljesebben reagálnak az áremelkedésre vagy -csökkenésre, ha helyettesítő termékek állnak rendelkezésre. A mezőgazdasági termékek esetében a helyettesítő termékek versenye nagy, és az árakat ebben az ágazatban a belépési és kilépési korlátok is befolyásolják.

Az áfacsökkentés nem feltétlenül jelent árcsökkentést. Az alapvető élelmiszerek iránti kereslet árrugalmatlan, ami azt jelenti, hogy a fogyasztók az árváltozásoktól függetlenül vásárolják azokat, ezért az áremelkedés nem befolyásolja jelentősen a fogyasztás mennyiségét. Ezért az áfa esetleges növekedésének árhatását a kereskedő jobban tudja érvényesíteni az élelmiszerárakban, mint az árrugalmas termékekénél. Bár az alapvető élelmiszerek csoportjába tartoznak, a húskészítmények árai nagyobb hatással vannak a fogyasztói keresletre, mivel nem a mindennapi szükségleteket szolgálják. Tekintettel a kereslet árrugalmasságára, a kereskedőnek érdekében áll, hogy az áfacsökkentés hatását érvényesítse valamilyen szinten.

Az áfacsökkentés hozzájárulhat a fehérítési folyamathoz, ha az alacsonyabb áfakulcsok mellett az áfacsalás nem eredményez a termelési, feldolgozási és forgalmazási folyamatban részt vevők számára a szokásos haszonkulcsot jelentősen meghaladó nyereséget, és ezért az ezzel kapcsolatos költségeket és kockázatokat már nem tartják érdemesnek viselni. Az intézkedések pozitív hatása, hogy növelik a termelési és értékesítési folyamatban részt vevő legális szereplők számát, és ezáltal az általuk bevallott és befizetett adó összegét.

Azonban a jelenlegi kutatásomnál megfigyelhető volt, hogy az áfacsökkentett mezőgazdasági termékek termelése az időszak egészében nőtt. A KSH adatai alapján a sertéshús termelt mennyisége a 2017. évben 20,3%-kal haladta meg a 2012. évi mennyiséget, a baromfihús esetében a 2017. évi termelt mennyiség 11,6%-kal volt több a 2014. évinél. Tejből a 2017. évben 4,9%-kal állítottak elő többet a 2014. évi mennyiségnél. A tojás 2017-ban elért

mennyisége 0,4%-kal haladta meg a 2014. évi darabszámot. A termelés a 2016. évben és a 2017. évben is elmaradt a 2015. évtől, aminek hátterében a 2016. évi madárinfluenza miatt megsemmisített termékek miatti kínálatcsökkenés áll. Ebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy az áfacsökkentés is befolyásolhatta a bevallott termelési mennyiségek növekedését.⁶³

A kutatásból elsősorban kiderült, hogy az áfa csökkentése közvetlenül csökkenti a termékek és szolgáltatások árát, ami növeli a fogyasztók vásárlóerejét. Az alacsonyabb árak ösztönözhetik a fogyasztást, különösen az árérzékeny termékek esetében. Valamint a fogyasztók több terméket és szolgáltatást vásárolhatnak ugyanabból a jövedelemből, ami a kereslet növekedéséhez vezethet. Másodsorban a megnövekedett fogyasztói kereslet serkentheti a termelést, ami hozzájárulhat a gazdasági növekedéshez. A vállalkozások több terméket állítanak elő és több szolgáltatást nyújtanak, ami növeli a GDP-t. A megnövekedett termelési igény pedig több munkaerőt igényel, ami munkahelyteremtéshez vezethet. Az új munkahelyek növelik a háztartások jövedelmét, tovább fokozva a fogyasztást és a gazdasági növekedést.⁶⁴

Továbbá az áfa csökkentése csökkenti a vállalkozások költségeit, mivel kevesebb adót kell befizetniük a termékek és szolgáltatások után.

Költségvetési hatások tekintetében, ha az áfa csökkentése sikeresen serkenti a gazdasági növekedést, a hosszú távú adóbevételek növekedhetnek. A gazdasági aktivitás bővülése révén a jövedelemadók és más adóbevételek növekedhetnek, kompenzálva az áfa csökkentéséből eredő bevételekiesést.⁶⁵

A fent megfogalmazott hipotézis alapján megoldásként javasolható a hozzáadottérték-adó (HÉA) mértékének felülvizsgálata, annak megállapítására, hogy a jelenlegi 27%-os, európai plafon feletti áfamérték fenntartása indokolt-e. Rövid távon az államháztartás számára hasznot hoz a magas áfa, azonban közép- és hosszú távon a gazdaság élénküléséhez és nagyobb aktivitáshoz vezethet egy alacsonyabb áfakulcs. Az áfacsökkentés a tapasztalatok és kutatási eredmények alapján alkalmas lehet a gazdasági élénkítésre, ezért ajánlott mérlegelni a 27%-os

⁶³ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK ELEMZÉSE, *Az általános forgalmi adó csökkentés hatásai a fenntartható kifehérítés folyamatára*, 2019

https://www.asz.hu/dokumentumok/afa_20191206.pdf (Letöltés: 2024.10.01.)

⁶⁴ TASC, *A cut in VAT would benefit everyone*, 2014

https://www.tasc.ie/assets/files/pdf/tasc_a_cut_in_vat_policy_brief.pdf (Letöltés: 2024.10.03.)

IFS, *A temporary VAT cut could help stimulate the economy, but only if timed correctly*, 2020

<https://ifs.org.uk/publications/temporary-vat-cut-could-help-stimulate-economy-only-if-timed-correctly> (Letöltés: 2024.10.10.)

⁶⁵ https://dtortarolo.github.io/WebPage/VAT_inflation.pdf (Letöltés: 2024.09.30.)

áfa csökkentésének lehetőségeit, véleményem szerint 20% lenne az ideális. Az áfacsökkentés célzott alkalmazása különösen fontos lehet olyan termékek esetében, amelyek széles körben használtak és alapvető szükségleteket elégítenek ki, így szükséges lenne felülvizsgálni, azokat a termék- és szolgáltatásköröket, amelyek jelenleg az 5%-os, 18%-os és 27%-os áfacsoportba tartoznak.

Példaként említhető, hogy amikor a jogalkotó bevezette a Családi Otthonteremtési Kedvezményt (CSOK) és az építőanyagok áfáját egy meghatározott időszakban 5%-ra csökkentette, ennek következtében az építési beruházások jelentős növekedést mutattak. Ennek oka, hogy az építkezések költségei csökkentek, így gazdaságilag kedvezőbbé váltak az építési projektek megvalósítása.

Az áfacsökkentés mellett szóló érvek közé tartozik, hogy egy konszolidáltabb áfamérték kisebb mértékben ösztönözheti az adóelkerülést és valószínűsíthető, hogy az adózók nagyobb arányban választják az önkéntes jogkövetést.

2.hipotézis: A hozzáadottérték-adó szabályozás harmonizációja javítja az egységes belső piac működését az Európai Unióban

Hipotézisem alátámasztására azt vizsgálom, hogy hogyan befolyásolja a HÉA harmonizáció a tagállamok közötti versenyképességet. A HÉA (hozzáadottérték-adó) harmonizáció az Európai Unióban jelentős hatással van a tagállamok közötti versenyképességre. A harmonizáció célja a versenytorzulások elkerülése és a belső piac zavartalan működésének biztosítása, de ennek különböző hatásai lehetnek a versenyképességre.

Elsősorban a harmonizáció egyenlő versenyfeltételeket teremt az összes tagállamban működő vállalkozás számára, megszüntetve az eltérő nemzeti HÉA szabályokból adódó torzulásokat. Ez javíthatja a hatékonyságot és a termelékenységet, ami a tagállamok gazdasági növekedéséhez vezethet. A kereskedelemre is hatással van, mert a harmonizáció megkönnyíti a vállalkozások számára a kereskedelmet az EU-n belül, ami növelheti a befektetéseket és a munkahelyteremtést. Ez mind a tagállamok, mind az EU egészének gazdasági növekedéséhez vezethet. Ezen felül a HÉA harmonizációja korlátozza a tagállamok lehetőségeit arra, hogy adómértékeiket versenyképességi előny megszerzése érdekében csökkentsék. Ez segít elkerülni az adóversenyt, amely torzíthatná a piacot és hátrányos helyzetbe hozhatná a magasabb adómértékű országokat.

Továbbá, a harmonizáció az adminisztratív terhekre is hatással lehet, mert csökkentheti a vállalkozások adminisztratív terheit, illetve tranzakciós költségeit, mert alapvetően a harmonizált HÉA szabályok megszüntetik a vállalkozások számára annak szükségességét, hogy a különböző tagállamokban alkalmazandó eltérő HÉA szabályokat kövessék. A csökkent adminisztratív terhek következménye, hogy a harmonizáció megszünteti a különböző nemzeti adóhatóságok számára történő bevallások benyújtásának szükségességét. Ez jelentősen csökkenti a vállalkozások számára a szükséges adminisztratív munkát és a kapcsolódó költségeket, mert online, saját nyelvükön és ugyanazon szabályok és adminisztrációs sablonok szerint tudnak bevallást és kifizetéseket.⁶⁶ Ezen felül a harmonizáció egyszerűbbé teszi az áruk EU-n belüli mozgását, mivel csökkenti a vámkezeléssel kapcsolatos adminisztratív terheket. Ez gyorsabb és hatékonyabb kereskedelmet eredményez, ami csökkenti a tranzakciós költségeket a szállítási és logisztikai területen.⁶⁷ Azonban a harmonizációval több probléma is felmerülhet. A harmonizált HÉA szabályok bonyolultabbak lehetnek, mint a nemzeti szabályok, ami megnehezíti a vállalkozások számára a megfelelést. Ez további adminisztratív terheket és költségeket róhat a vállalkozásokra.⁶⁸

A harmonizált HÉA szabályok bonyolultabbak lehetnek, mint a nemzeti szabályok, ami megnehezíti a vállalkozások számára a megfelelést. Ez azonban adminisztratív terheket és költségeket róhat a vállalkozásokra, mert új adatgyűjtési kötelezettségeket is róhat a vállalkozásokra, valamint nyelvi akadályok is felmerülhetnek, abból kifolyólag, hogy a harmonizált HÉA szabályok gyakran csak angolul és/vagy franciául érhetők el. Ez nehézségeket okozhat azoknak a vállalkozásoknak, amelyek nem beszélnek ezeket a nyelveket.⁶⁹

A továbbiakban azt vizsgálom, hogy milyen hatással van a HÉA harmonizáció az adócsalás és adóelkerülés csökkentésére az EU-ban. A harmonizáció egységesíti a HÉA szabályokat az EU egész területén, ami megnehezíti a vállalkozások számára az adócsalást azáltal, hogy kihasználják a különböző tagállamokban érvényes eltérő szabályokat. Az egységes szabályok lehetővé teszik az adóhatóságok számára, hogy hatékonyabban működjenek együtt, és könnyebben osszák meg az adózási információkat. Ezáltal az adóbehajtás hatékonyabbá válik,

⁶⁶ EUROPEAN UNION, *Questions and Answers on VAT reform in the EU*
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/memo_17_3444 (Letöltés: 2024.09.21.)

⁶⁷ EURÓPAI BIZOTTSÁG, *Az Unió Vámkódexnek és az Európai Unió vámhatóságának a létrehozásáról, valamint a 952/2013/EU rendelet hatályaon kívül helyezéséről*, 2023
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0258> (Letöltés: 2024.07.11.)

⁶⁸ EUROPEAN UNION, *VAT Rates*
https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-directive/vat-rates_en (Letöltés: 2024. 09.10.)

⁶⁹ EUROPEAN UNION, *Questions and Answers on VAT reform in the EU* u.o.

és megnehezíti az adócsalók számára a rejtőzködést.⁷⁰ Erdős Éva szerint az adóelkerülés elleni küzdelem kulcsfontosságú a fenntartható gazdasági növekedés szempontjából. Az áfa harmonizációja csökkenti az adóelkerülés lehetőségét, ezáltal növeli az állami bevételeket, amelyek szükségesek a fenntartható fejlődés finanszírozásához. Emellett az áfa harmonizációja hozzájárul a gazdasági stabilitáshoz azáltal, hogy biztosítja az állami bevételek folytonosságát és csökkenti a bevételkiesést, amelyet az adóelkerülés okoz.⁷¹ Az adócsalás és az adóelkerülés elleni küzdelemben segített az egyablakos rendszer bevezetése, valamint az adócsalás elleni irányelvek és szabályozások is. Az egyablakos ügyintézési mechanizmus, amely azt jelenti, hogy elegendő egy tagállamban regisztrálni, majd a különböző tagállamokban végzett ügyletek után a regisztráció helye szerinti tagállamban adót fizetni. Ez a rendszer lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy egyetlen tagállamban teljesítsék HÉA-kötelezettségeiket az összes EU-tagállamra vonatkozóan, ez pedig egyszerűsíti az adóbevallást és csökkenti az adminisztratív terheket, miközben javítja az adózási fegyelmet.⁷²

Az adócsalás és adóelkerülés csökkentését szolgálják az adócsalás elleni irányelvek és szabályozások is, mint például a gyorsreagálási mechanizmus és az általános fordított adózás lehetősége bizonyos termékekre és szolgáltatásokra. Ezek az intézkedések célzottan csökkentik az adócsalási kockázatokat.

Az elmúlt években az adócsalási rendszerek elleni küzdelem egyik leghatékonyabb eszköze a fordított adózás bevezetése volt. A fordított adózásban az eladó vagy szolgáltató nettó áron értékesít, az adót a vevő fizeti meg, és a törvényi feltételek teljesülése esetén levonási jog keletkezik. A fordított adózás szabályait három hullámban szabályozták. Egyrészt az irányelv tartalmazza a termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások listáját, amelyet a tagállamok opcionálisan átültethetnek a nemzeti jogba. Másrészt tartalmaz egy listát azokról a termékekről, amelyek esetében a fordított adózás alkalmazása szintén választható, de a tagállamok dönthetnek úgy, hogy legalább két évig, 2018. december 31-ig alkalmazzák azt.

⁷⁰ EURÓPAI PARLAMENT, *Az Európai Parlament állásfoglalására irányuló indítvány az adócsalás, az adóelkerülés és az adóparadicsomok elleni küzdelemről*
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2013-0162_HU.html (Letöltés: 2024.09.02.)

Dr. ÖRY Tamás: *Adóharmonizáció az Európai Unióban*

<https://www.bmeip.hu/download/engemiserint/Adoharmonizacio%20az%20EUban.pdf> (Letöltés: 2024.08.17.)

⁷¹ ERDŐS Éva: *Fenntarthatóság és adókikerülés kapcsolata az európai adóharmonizáció legújabb tendenciáinak tükrében*, MJSZ, 2021., 3. Különszám, 113-127. o.

⁷² dr. SZLIFKA Gábor: *A hozzáadottérték-adó jelene és jövője Európában*, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog-és Államtudományi Kar, Budapest, 2020, 36-37.

https://real-phd.mtak.hu/915/1/Szlifka_Gabor_dolgozatv.pdf (Letöltés: 2024.06.11.)

Ezt a választást a tagállamnak be kellett jelentenie a HÉA-bizottságnak, és jelentenie kellett a Bizottságnak, de ehhez nem volt szükség egyetlen uniós szerv jóváhagyására sem. E termékek hatályát a 2013/43/EU tanácsi irányelv is kiterjesztette, amelyet a QRM-irányelvvel fogadtak el. A harmadik hullám a QRM, amelyet 2013. augusztus 15-től a 2013/42/EU tanácsi irányelv nyitott meg az alkalmazásra. Ez a különleges szabály csak és kizárólag rendkívül sürgős esetekben és "a hirtelen és súlyos, potenciálisan jelentős és helyrehozhatatlan pénzügyi veszteségekhez vezető adócsalás elleni küzdelem érdekében" alkalmazható. A tagállam megfelelő ellenőrzési intézkedéseket hoz a különleges intézkedés hatálya alá tartozó termékeket értékesítő vagy szolgáltatásokat nyújtó adóalanyok tekintetében, amelyek időtartama nem haladhatja meg a kilenc hónapot. Az eljárást a Bizottság folytatja le, de a pozitív vagy negatív döntést jóval rövidebb, egy hónapos határidőn belül kell meghozni. A fordított adózás módszere szintén egy jól bevált adómechanizmus a magyar adórendszerben, amely a szolgáltatások és áruk egyre szélesebb körét érinti.

Az áfatörvény hatályba lépése óta szinte minden évben új elemekkel bővül a törvényben szereplő elemek listája, mindig az adóelkerülés elkerülésének és az érintett terület helyzetének javítására irányuló törekvés által vezérelve. A fordított adózással azonban óvatosan kell bánni, mivel negatív hatással van az adóalanyok (pl. a gyártók) likviditására, ezért a jogalkotónak alaposan meg kell fontolnia a bevezetését.⁷³ Összességében elmondható, hogy a HÉA szabályozás harmonizációja javítja az egységes belső piac működését az Európai Unióban. A harmonizáció csökkenti a tranzakciós költségeket, javítja az átláthatóságot, elősegíti a versenyt és növeli a bevételeket.

A megfogalmazott hipotézisben kutatott problémára megoldásként lenne alkalmazható az adónem harmonizálása. Az adóelkerülés szempontjából kedvezőbbé válik a helyzet, ha egy adónem harmonizált. Amennyiben az európai államok, valamint az EU-n kívüli államok, például Svájc, az áfaszabályozásukat az EU-s irányelvekhez igazítják, az adózók nem tudják kihasználni a különböző szabályozások közötti eltéréseket azáltal, hogy névlegesen más államba helyezik át székhelyüket az adóelkerülés céljából. Az áfaszabályozás harmonizálása kevésbé kedvez az adóelkerülésnek. Amennyiben az államok áfaszabályozása között nincs jelentős különbség, az érintettek nem tudják kihasználni a szabályozások közötti eltéréseket. Ez preventív hatással is bír, mivel a harmonizált áfaszabályozás csökkenti az adóelkerülés lehetőségét.

⁷³ dr. SZLIFKA u.o. 54-55.

3.hipotézis: Az Európai Unióban a kisvállalkozások számára kedvező hozzáadottérték-adó szabályok ösztönzik a vállalkozások létrehozását

Az Európai Unió számos intézkedést hozott a kis- és középvállalkozások (kkv-k) támogatására, amelyek központi szerepet játszanak az európai gazdaságban. Elsősorban arra szeretnék kitérni, hogy milyen konkrét HÉA-kedvezményeket kínálnak a tagállamok a KKV-k számára, hogy megkönnyítsék működésüket és csökkentsék az adminisztratív terheket.

Az (EU) 2020/285 módosító irányelv egyszerűsített szabályokat vezet be a kisvállalkozások adminisztratív terheinek és megfelelési költségeinek csökkentése, valamint egy kedvezőbb adózási környezet kialakítása érdekében, amely segíti a vállalkozások növekedését és a határokon átnyúló kereskedelem hatékonyabbá tételét.

A kisvállalkozások akkor lesznek jogosultak az egyszerűsített HÉA szabályok alkalmazására, ha éves forgalmuk nem éri el az érintett tagállam által meghatározott küszöbértéket, amely nem haladhatja meg a 85 000 eurót. Bizonyos feltételek mellett a más tagállamokban működő, ezt a küszöbértéket nem meghaladó kisvállalkozások is részesülhetnek az egyszerűsített rendszer előnyeiből, amennyiben az EU-n belüli teljes éves forgalmuk nem haladja meg a 100 000 eurót. Ez lehetővé teszi, hogy a kisebb vállalkozások ne kelljen áfa-bevallásokat készíteniük és befizetniük.⁷⁴

Az egyszerűsített HÉA-megfelelési szabályokhoz sorolhatjuk továbbá az egyszerűsített áfa-bevallásokat. Azok a vállalkozások, amelyek éves áfa-fizetési kötelezettsége meghaladja a 250 000 forintot, negyedéves áfa-bevallást kell benyújtaniuk. Az átalányadózó egyéni vállalkozóknak is negyedévente kell adó- és járulékbevallást benyújtaniuk. Azok a vállalkozások, amelyek éves áfa-fizetési kötelezettsége nem haladja meg a 250 000 forintot, éves áfa-bevallást nyújthatnak be. Az éves áfa-bevallás egyszerűsíti az adminisztrációt, mivel csak évente egyszer kell benyújtani a bevallást.⁷⁵

Az egyszerűsített HÉA-szabályokhoz sorolható még a One Stop Shop (OSS). Az OSS rendszer lehetővé teszi a kkv-k számára, hogy egyetlen portálon keresztül nyújtsák be adóbevallásaikat és fizessék meg a HÉA-t az összes érintett tagállam számára. Előnye a rendszernek, hogy a vállalkozásoknak elegendő egyetlen egységes áfa-bevallást benyújtaniuk minden tagállamra vonatkozóan, ahol értékesítéseket végeznek.⁷⁶

⁷⁴ EURÓPAI UNIÓ: *Az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó rendszere* u.o.

⁷⁵ Adózona (2024): 2023-tól negyedéves az átalányadózó egyéni vállalkozó adó- és járulékbevallása. https://adozona.hu/adozas_rendje/2023_negyedevess_atalanyado_bevasallas_VLTVMA (Letöltés: 2024.10.11.)

⁷⁶ Adózona (2024): Egyablakos rendszerek és platformok

A HÉA-visszatérítési eljárások egyszerűsítése szintén az egyszerűsített héa-szabályokhoz sorolható. Bizonyos tagállamok gyorsított HÉA-visszatérítési eljárásokat kínálnak a kkv-k számára, hogy javítsák pénzforgalmukat és likviditásukat. A kisvállalkozások számára a HÉA-visszatérítés lehetősége akkor áll fenn, ha a vállalkozás tevékenységei után felszámított HÉÁ-t egy másik országban megfizették. Ez különösen fontos lehet a határokon átnyúló tevékenységeket végző vállalkozások számára.⁷⁷

Ezek a HÉA-kedvezmények és programok jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a KKV-k könnyebben megbirkózzanak az adózási kötelezettségeikkel, javítsák pénzügyi helyzetüket, és versenyképesebbé váljanak a piacon.

Nemcsak a HÉA-kedvezmények nyújtanak segítséget a kis- és középvállalkozások számára, hanem a kkv segélycsomag is jelentős szerepet játszik a támogatásukban és fejlődésükben. Alapvetően a kis- és középvállalkozások (kkv-k) központi szerepet játszanak Európa gazdasági és társadalmi szerkezetében. Európa 24 millió kkv-ja az összes uniós vállalkozás 99%-át teszi ki, és az EU magánszektorában a munkahelyek kétharmadát biztosítja. A kkv-k támogatásának fokozása létfontosságú, mivel a jelenlegi gazdasági környezet bizonytalansága és kiszámíthatatlansága megnehezítette a kkv-k üzleti tevékenységét. A kis- és középvállalkozások megsegítése érdekében a Bizottság intézkedéseket javasol a kkv-k előtt álló legújabb kihívások kezelésére, azzal a céllal, hogy segítséget nyújtson, valamint megerősítse versenyképességüket és rezilienciájukat.

Az intézkedések között szerepel a kkv-k adózásának egyszerűsítése, a fizetési késedelmek kezelése, a kedvező üzleti környezet megteremtése, a kkv-k szabályozási terheinek csökkentése, az adminisztratív eljárások egyszerűsítése, a finanszírozáshoz való hozzáférés javítását célzó intézkedések, a kkv-k fenntartható versenyképesség eléréséhez szükséges készségekkel való ellátását célzó konkrét eszközök, valamint a kkv-kat az üzleti életciklusuk teljes időtartama alatt támogató intézkedések. Várhatóan 2027-re a kkv-knak szánt uniós finanszírozási programok meghaladják a 200 milliárd eurót, és a kkv-k a pénzügyi támogatások széles köréhez férhetnek majd hozzá. Számos intézkedést vezettek be a kkv-k finanszírozáshoz jutásának növekvő nehézségeinek kezelésére, köztük az InvestEU

https://adozona.hu/afa/Az_EU_egyablakos_rendszerei_a_kozossegi_tav_KRC98R (Letöltés:2024.10.11.)

⁷⁷ Európai Unió, A hozzáadottérték-adó visszatérítése: egy másik uniós országban letelepedett adóalanyok
In: <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/refund-of-vat-taxable-persons-established-in-another-eu-country.html> (Letöltés:2024.10.11.)

programot, amely a kkv-k számára kedvezőbb feltételek mellett jobb hozzáférést biztosít a finanszírozáshoz.

A számlák késedelmes kifizetése az EU valamennyi tagállamának valamennyi ágazatában érinti a vállalkozásokat. A késedelmesen fizető kkv-knak az ebből eredő likviditáshiányt rövid lejáratú hitelekkel kell fedezniük, ami növeli a finanszírozási költségeiket. Ezért a kkv-csomag részeként a Bizottság a késedelmes fizetésekre vonatkozó szabályok felülvizsgálatát javasolja, a meglévő késedelmes fizetésekről szóló irányelv helyébe egy olyan rendelet lép, amely valamennyi kereskedelmi ügylet esetében 30 napos maximális fizetési határidőt állapít meg. Késedelmes fizetés esetén a kártérítés és a kamatok megfizetését automatikusan meg fogja tenni, és ezeket az új intézkedéseket szilárd végrehajtási keretrendszerrel egészíti ki. Emellett megkönnyíti a vállalkozások számára jogaik érvényesítését azáltal, hogy csökkenti a közvetítésen keresztül történő hatékony jogorvoslat keresésének terhet, és megkönnyíti a hatékony jogorvoslathoz való hozzáférést.

A Bizottság számos intézkedést hoz az adminisztratív terhek csökkentése és a támogató szabályozási keret biztosítása érdekében. A kkv-knak vállalkozásbarát szabályozási környezetre van szükségük ahhoz, hogy termelékenyek, versenyképesek és rugalmasak legyenek. A Bizottság számos szabályozási eszközt alkalmaz annak biztosítására, hogy a kkv-kat és a versenyképességet a szakpolitikai döntéshozatali folyamat során erőteljesen figyelembe vegyék. Ezek közé tartoznak az olyan eszközök, mint az újonnan bevezetett versenyképességi ellenőrzés a vállalkozásokra (beleértve a kkv-kat is) gyakorolt versenyképességi hatások integrált módon történő jelentésére.

A kkv-k helyzetének megkönnyítése érdekében a Bizottság a kkv-kat támogató csomag részeként a közvetlen adózás jelentős egyszerűsítését javasolja azon kkv-k számára, amelyek állandó telephely révén egy másik tagállamban adóügyi illetőséget létesítettek. A vállalkozások, különösen a határokon átnyúló tevékenységet folytató vállalatok bonyolult és magas megfelelési költségekkel szembesülnek, mivel több tagállamban folytatott üzleti tevékenységük során különböző társaságiadó-rendszereknek kell megfelelniük. A javaslat értelmében ezek a kkv-k számára lehetővé válik, hogy a más tagállamokban lévő állandó telephelyeik adóalapját annak a tagállamnak a szabályai szerint számítsák ki, ahol a székhelyük van, és amelyet a legjobban ismernek. A javasolt szabályok különösen előnyösek lesznek a nemzetközi terjeszkedés korai szakaszában lévő kkv-k számára. Ezen túlmenően, az EU-n belül határokon átnyúló tevékenységet folytató kisvállalkozások hea-kezelési terheinek

enyhítése érdekében 2025. január 1-jétől új héaszabályok lépnek hatályba. A jogosult kisvállalkozások a letelepedésük szerinti tagállamtól eltérő tagállamokban történő termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások esetében HÉA-mentességet élvezhetnek.⁷⁸ A hipotézisben foglalt állításomat a vizsgált kutatási kérdések igazolják. A fent kifejtett intézkedések, illetve az Európai Unióban a kisvállalkozások számára kedvező héaszabályok ösztönzik a vállalkozások létrehozását.

A megfogalmazott hipotézisben vizsgált problémára megoldásként javasolható a kedvezményes adókedvezmény. Az EU meghatározhatja közös minimum szabályokat a kedvezményes adózásra vonatkozóan az új kis- és középvállalkozások számára nyújtott adókedvezmények tekintetében, amely kedvezmény az első három évben lenne csak igénybe vehető. Ez biztosítaná, hogy minden tagállamban hasonló feltételek mellett indulhassanak a vállalkozások. Az áfa csökkentése vagy eltörlése közvetlenül csökkenti a vállalkozások költségeit, így több forrást hagyna a növekedésre és fejlesztésre.

⁷⁸ EURÓPAI BIZOTTSÁG, *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának*
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0535> (Letöltés: 2024.09.29.)
EURÓPAI UNIÓ, *Kérdések és válaszok: Közlemény a kkv-segélycsomagról*
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/qanda_23_4411 (Letöltés: 2024.10.01.)

Felhasznált irodalom:

1. 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
2. Állami Számvevőszék elemzése, Az általános forgalmi adó csökkentés hatásai a fenntartható kifejlesztés folyamatára, 2019
<https://www.vatcalc.com/switzerland/switzerland-vat-guide/>
(Letöltés: 2024.10.01.)
3. Dr. Öry Tamás: Adóharmonizáció az Európai Unióban
<https://www.bmeip.hu/download/engemiserint/Adoharmonizacio%20az%20EUBan.pdf> (Letöltés: 2024.08.17.)
4. Dr. Szilovics Csaba: Az adójogi norma szerepe az optimális adórendszer kialakításában, JURA, 2016/1.szám, 322-328.
5. Dr. Szilovics Csaba: Kézikönyv a Pénzügyi jog tanulásához, Pécs, 2018
6. Erdős Éva: Fenntarthatóság és adókikerülés kapcsolata az európai adóharmonizáció legújabb tendenciáinak tükrében, MJSZ, 2021., 3. Különszám, 113-127. o.
7. Földes Gábor: Pénzügyi jog (II. kötet), Budapest, KJK Kerszöv, 2000, 220-221.
8. Halustyik Anna: Pénzügyi jog I., (I. kötet), Budapest, Szent István Társulat, 2006, 185.
9. https://dtortarolo.github.io/WebPage/VAT_inflation.pdf (Letöltés: 2024.09.30.)
10. IFS, A temporary VAT cut could help stimulate the economy, but only if timed correctly, 2020
<https://ifs.org.uk/publications/temporary-vat-cut-could-help-stimulate-economy-only-if-timed-correctly> (Letöltés: 2024.10.10.)
11. Kaffka Margit: Németország adózási rendszere, Adó, 2014/4-5., 93-101.
https://www.adokamara.hu/uploads/KM_-_nemet_adorendszer.pdf
(Letöltés: 2024.09.27.)
12. dr. Lékó Anna: Az általános forgalmi adó és a körhinta-csalás az Európai Unióban, Jogi Fórum, Budapest, 2023
https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/02/leko-anna_az-altalanos-forgalmi-ado-es-a-korhinta-csalas_cimlappal.pdf (Letöltés: 2024.07.01.)
13. Molnár Gábor Miklós: Az adócsalás a költségvetési csalásban, Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2011, 209.
14. Nagy Marianna: A közigazgatás szankciórendszere, IJOTEN/Közigazgatási jog, 2019

15. OECDiLibrary, Economic Instruments for the Circular Economy in Italy
https://www.oecd-ilibrary.org/environment/economic-instruments-for-the-circular-economy-in-italy_fe0eebf4-en;jsessionid=2FxtetBYOtYzuhGGdWmwe5zgiSRCKfhGoAq1lLY3.ip-10-240-5-88
(Letöltés: 2024.09.01.)
16. Prof. Dr. Lentner Csaba: Közpénzügyek és államháztartástan, Budapest, Nemzeti Közszerolgalati Egyetem, 2013, 179.
17. Steiner Gábor: Költségvetési csalás és áfacsalás a gyakorlatban, Budapest, ORAC Kiadó Kft., 2023, 91-92.
18. TASC, A cut in VAT would benefit everyone, 2014
https://www.tasc.ie/assets/files/pdf/tasc_a_cut_in_vat_policy_brief.pdf (Letöltés: 2024.10.03.)

Felhasznált jogforrások:

1. A Bizottság (EU) 2022/1504 végrehajtási rendelete (2022. április 6.) a 904/2010/EU tanácsi rendeletnek a héacsalás elleni küzdelmet elősegítő fizetési információk központi elektronikus rendszerének (CESOP) létrehozása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról
<https://jogkodex.hu/doc/7475360> (Letöltés: 2024.06.09.)
2. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, A Tanács 2006/112/EK irányelve 2006. november 28. a közös hozzáadottértékadó-rendszerről
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112>
(Letöltés: 2024.10.21.)
3. Európai Bizottság, A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Réfiók Bizottságának
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0535>
(Letöltés: 2024.09.29.)
4. Európai Bizottság, Az Unió Vámkódexnek és az Európai Unió vámhatóságának a létrehozásáról, valamint a 952/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről, 2023
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0258>
(Letöltés: 2024.07.11.)

5. Európai Parlament, Az Európai Parlament állásfoglalására irányuló indítvány az adócsalás, az adóelkerülés és az adóparadicsomok elleni küzdelemről
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2013-0162_HU.html (Letöltés: 2024.09.02.)
6. Európai Unió, A hozzáadottérték-adó visszatérítése: egy másik uniós országban letelepedett adóalanyok
<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/refund-of-vat-taxable-persons-established-in-another-eu-country.html> (Letöltés: 2024.10.11.)
7. Európai Unió, A Tanács (EU) 2022/542 irányelve (2022. április 5.) a 2006/112/EK és az (EU) 2020/285 irányelvnek a hozzáadottértékadó-mértékek tekintetében történő módosításáról
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32022L0542>
(Letöltés: 2024.08.02.)
8. Európai Unió, Az Európai Unió közös hozzáadottértékadó-rendszere (héta-rendszere)
<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/the-european-union-s-common-system-of-value-added-tax-vat.html> (Letöltés: 2024.07.06.)
9. Európai Unió, Csalás elleni küzdelem – Együttműködés az EU és Svájc között
<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/combating-fraud-cooperation-between-the-eu-and-switzerland.html> (Letöltés: 2024.10.05.)
10. Európai Unió, Kérdések és válaszok: Közlemény a kkv-segélycsomagról
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/qanda_23_4411
(Letöltés: 2024.10.01.)
11. European Commission, VAT Gap in the Eu
<https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-11/vat%20gap%20in%20the%20eu-KP0223140ENN.pdf> (Letöltés: 2024.10.19.)
12. European Union, Questions and Answers on VAT reform in the EU
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pt/memo_17_3444 (Letöltés: 2024.09.21.)
13. European Union, Taxation trends in the European Union
https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f85da28f-f5be-11ec-b976-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=51677&WT.ria_f=6180&WT.ria_ev=search&WT.URL=https%3A%2F%2Ftaxation-customs.ec.europa.eu%2F
(Letöltés: 2024. 10.20.)

14. European Union, VAT in the Digital Age (ViDA)
https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en (Letöltés: 2024.10.12.)
15. European Union, VAT Rates
https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-directive/vat-rates_en (Letöltés: 2024. 09.10.)
16. InfoCuria, Ítélezési gyakorlat, Request for a preliminary ruling from the Fővárosi Törvényszék (Hungary) lodged on 3 May 2022 – A.T.S. 2003 Vagyongvédelmi és Szolgáltató Zrt. (in liquidation) v Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=262689&doclang=EN>
(Letöltés: 2024.07.06.)
17. Schweizerische Eidgenossenschaft, Current Swiss VAT rates
<https://www.estv.admin.ch/estv/en/home/value-added-tax/vat-rates-switzerland.html>
(Letöltés: 2024.10.11.)
18. Schweizerische Eidgenossenschaft, MWST-Info 02 Steuerepflicht
<https://www.gate.estv.admin.ch/mwst-webpublikationen/public/pages/taxInfos/tableOfContent.xhtml?publicationId=1010164&winid=1891192> (Letöltés: 2024.10.18.)
19. Schweizerische Eidgenossenschaft, VAT forms
<https://www.estv.admin.ch/estv/en/home/value-added-tax/accounting-vat/vat-forms.html> (Letöltés: 2024.10.17.)

Egyéb források:

1. Adó Online (2024): 2022-es magyar vonatkozású ügyek az EU Bírósága előtt: a jogalap nélkül megfizetett áfa, mint behajthatatlan követelés visszatérítése.
<https://ado.hu/ado/2022-es-magyar-vonatkozasu-ugyek-az-eu-birosaga-elott-a-jogalap-nelkul-megfizetett-afa-mint-behajthatatlan-koveteles-visszateritese/> (Letöltés: 2024.07.02.)
2. Adózona (2024): 2023-tól negyedéves az átalányadózó egyéni vállalkozó adó- és járulékbevallása.
https://adozona.hu/adozas_rendje/2023_negyedevess_atalanyado_bevallass_VLTVMA (Letöltés: 2024.10.11.)

3. Adózona (2024): Egyablakos rendszerek és platformok – a nem uniós egyablakos rendszer.
https://adozona.hu/afa/Az_EU_egyablakos_rendszerei_a_kozossegi_tav_KRC98R (Letöltés:2024.10.11.)
4. Deloitte, Áfa a digitális korban: jelentős változások jöhetnek a számlázásban
<https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/ado/cikkek/jelentos-valtozasok-johetnek-a-szamlazasban.html> (Letöltés: 2024.10.23.)
5. dr. Sólyom Borbála: Az adócsalás és az adóelkerülés elleni harc az Európai Unióban az általános forgalmi adózás területén különös tekintettel az európai bíróság joggyakorlatára, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, 2015
<https://jak.ppke.hu/storage/tinymce/uploads/Solyom-B-tezismv.pdf?u=1bMIf1> (Letöltés: 2024.06.01.)
6. dr. Szlifka Gábor: A hozzáadottérték-adó jelene és jövője Európában, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog-és Államtudományi Kar, Budapest, 2020, 112.
https://real-phd.mtak.hu/915/1/Szlifka_Gabor_dolgozatv.pdf (Letöltés: 2024.06.11.)
7. eClear AG (2024): Effects of the VAT Reduction in Germany.
<https://eclear.com/article/effects-of-the-vat-reduction-in-germany/> (Letöltés: 2024.09.11.)
8. Európai Unió (2024): Áfa – szabályok, adókulcsok.
https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_hu.htm (Letöltés: 2024.06.03.)
9. GGB Inwest Western Switzerland, Value Added Tax (VAT) in Switzerland
<https://ggba.swiss/en/value-added-tax-vat-in-switzerland/> (Letöltés: 2024.10.19.)
10. Global VAT Compliance (2024): VAT Rates in Germany.
In: <https://www.globalvatcompliance.com/vat-rates-in-germany/> (Letöltés: 2024.09.12.)
11. <https://g7.hu/penz/20220203/nemetorszagban-sikerult-atmeneti-afacsokkentetessel-segiteni-a-raszoruloknak/> (Letöltés: 2024.09.11.)
12. KPMG Switzerland: New Swiss VAT rates and e-filing portal
<https://kpmg.com/ch/en/insights/taxes/swiss-vat-rates-e-filing-portal.html> (Letöltés: 2024.10.08.)
13. Marosa (2024): VAT in Germany and German VAT Rates.
<https://marosavat.com/manual/vat/germany/> (Letöltés: 2024.10.02.)

14. State Secretariat for International Finance SIF (2024): How Switzerland supports the fight against financial crime, corruption and tax evasion, and works in the area of asset recovery.
<https://www.sif.admin.ch/en/illicit-financial-flows-2> (Letöltés: 2024.10.06.)
15. Taxand (2024): Switzerland Tax Guide.
<https://www.taxand.com/wp-content/uploads/2024/01/Switzerland.pdf> (Letöltés: 2024.10.04.)
16. VATCalc, Switzerland VAT guide 2024
<https://www.vatcalc.com/switzerland/switzerland-vat-guide/> (Letöltés: 2024.10.14.)